СПРАВКА

ЗА ОТРАЗЯВАНЕ НА ПОСТЪПИЛИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ И СТАНОВИЩА ОТ ОБЩЕСТВЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ ПО ЗАКОНОПРОЕКТ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА АДМИНИСТРАТИВНОПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС

№	Организация/потребител /вкл. начина на получаване на предложението/	Предложения и становища	Приети/ неприети	Мотиви
1.	**Комисия за финансов надзор** (получено чрез среда за междуведомствен обмен)	**I. По § 2 от законопроекта във връзка с § 18а от АПК:** **I.1.1.** По т. 3 с която се създават нови ал. 11 и 12, предлагаме следната редакция: Графично: *„3. Създават се нови ал. 11 и 12:* *(11) Когато ~~юридически лица по са посочили~~ **организация не е посочила** електронен адрес съгласно ал. 5 и не е възможно ~~да бъдат призовани~~ да се извърши съобщаване по реда на ал. 7 - 9, административният орган, съответно съдът поставя съобщение на интернет страницата си и на таблото за обявления, в което указва в 14- дневен срок **от поставяне на съобщението организацията** ~~юридическото лице~~ да посочи електронен адрес.* Мотиви: С цел избягване на неяснота предлагаме изрично да бъде посочен и началният момент, от който започва да тече цитираният 14-дневен срок. В разпоредбата се използва понятието „юридически лица“, като същевременно препраща към ал. 5, в която е употребено понятието „организациите". Последно посоченият термин е по-всеобхватен и следва да бъде запазен. Използването на думата „организации“ в множествено число в новата ал. 11 е излишно, доколкото текстът описва конкретна хипотеза. **Алтернативно**, в случай че в обхвата на новата ал. 11 се цели включване не само на организациите, но и на останалите лица по чл. 18а, ал. 5 от АПК, предлагаме думите „юридически лица“ да се заменят с „лицата по ал. 5“.	Приема се.	Видимо и от съдържащата се в първоначалния проект препратка към адресите по ал. 5, разпоредбата касае лицата само по ал. 5. За да се обхванат и посочените там орган, както и за да се използва единна терминология в рамките на АПК, се приема следната редакция: *(11) Когато **лице по ал. 5** не е посочил**о** електронен адрес съгласно ал. 5 и не е възможно да бъд**е** призован**о** по реда на ал. 7- 9, административният орган, съответно съдът поставя съобщение на интернет страницата си и на таблото за обявления, в което указва **на лицето** да посочи електронен адрес в 14-дневен срок **от**

				поставяне на съобщението.
		I.1.2. *(12)* ***Когато организацията не изпълни*** ~~*При неизпълнение на указанието*~~ *по ал. 11* ***за посочване на електронен адрес***~~,~~ *се прилага ал. 10.“* Предложенията по ал. 12 са редакционни**.**	Приема се по принцип.	С оглед приемането на предложенията по ал. 11 не се налагат промени в ал. 12. В ал. 11 се урежда само едно указание, поради което не е нужно в ал. 12, наред с препратката към ал. 11, да се уточнява с текст кое е то.
		I.2. Точка 4, с която се преномерират сегашните ал. 11 и 12, предлагаме да се измени така: *„4. Досегашната ал. 11 става ал. 13 и в нея цифрата „11“ се заменя с „13“.* *5. Досегашната ал. 12 става ал. 14.“* Мотиви: Предложението е редакционно. В чл. 18а се създават нови ал. 11 и 12, като досегашните ал. 11 и 12 стават съответно ал. 13 и 14. В текста на досегашната ал. 12 обаче се препраща към ал. 11, предвид което предлагаме преномерация.	Приема се по принцип.	След редакция се приема следното: *4. Досегашната ал. 11 става ал. 13.* *5. Досегашната ал. 12 става ал. 14 и в нея числото „11“ се заменя с „13“.*
		II. По § 5 от законопроекта, с който се създава чл. 29а в АПК, предлагаме ал. 8 и 9 да отпаднат. Мотиви: Предвид факта, че чл. 29а от законопроекта урежда електронната форма на искането за издаване на индивидуален административен акт, а чл. 29б регламентира създаването на електронна преписка от административния орган при постъпило такова искане, както и факта, че цитираните разпоредби на чл. 29б, ал. 1 и 2 са по-подробно разписани от чл. 29а, ал. 8, с цел избягване на повторение предлагаме изречение второ на чл. 29а, ал. 8 да отпадне. Нормата на чл. 29а, ал. 9 от законопроекта препраща към Закона за електронното управление по отношение на удостоверяване съответствието на снетия електронен образ със снемания документ, докато в чл. 29б, ал. 3 от същия законопроект този ред е допълнен с изискване за полагането на подпис	Приема се.	Чл. 29а, ал. 8 и 9 се уреждат систематично като чл. 29б, ал. 1 и 3.

		върху хартиения носител […] Именно поради това предлагаме ал. 9 на чл. 29а да отпадне, тъй като се отнася до искания за издаване на индивидуални административни актове по чл. 29 от Административнопроцесуалния кодекс на хартиен носител, а доколкото чл. 29а урежда електронната форма на исканията, систематичното място на текста за искания, постъпили на хартия, не следва да е в този член. От друга страна при така посоченото дублиране на изисквания на чл. 29а, ал. 8 и 9 и чл. 29б от законопроекта няма да бъде възможно нееднозначното прилагане на изискванията, съответно ангажиране на подходящата отговорност при неспазването им.		
		III. По § 6 от законопроекта, с който се създава чл. 29б в АПК, предлагаме изменение в ал. 3, както следва: *„(3) Когато исканията за издаване на индивидуални административни актове постъпват на хартиен носител, те се въвеждат в електронната преписка чрез снемане на електронен образ от тях и от приложените към тях документи във вид и по начин, позволяващи възпроизвеждането им, ~~включително в текстова форма~~. Пълното и точно съответствие на снетия електронен образ със снемания документ се удостоверява от служители, определени от ръководителя на администрацията на органа, ~~чрез полагане на подпис върху хартиения носител, а на въведените електронни образи чрез подписването им с електронен подпис~~ по реда на Закона за електронното управление.“* Мотиви: От една страна, с предложеното отпадане на чл. 29а, ал. 9 се избягват повторенията и създаването на различни по съдържание и обем правила за едни и същи действия, а от друга страна, с предложената редакция на чл. 296, ал. 3 се урежда единно редът за обработване на искания, постъпили на хартиен носител, както и изрично се определят лицата, които да ги въвеждат в електронната преписка. […] в чл. 296, ал. 3 от същия законопроект този ред е допълнен с изискване за полагането на подпис върху хартиения носител, като не е указано къде точно следва да се полага подписът, което например при огромни по обем документи, ще се окаже практически невъзможно и/или неприложимо. На основание чл. 30, ал. 2 от Закона за електронното управление може да се установи, че въведеното в проектозакона допълнително изискване за удостоверяване с полагането на подпис върху хартиения носител от служителя на административния орган, извършил снемането, се явява излишно, след като в Закона за електронното управление изрично е уреден	Не се приема.	Изискването за полагане на подпис и върху хартиения носител обезпечава правната сигурност, за да може да се установи от кой точно документ е снет електронният образ и да се намали рискът от подмяна. Такова изискване вече съществува и се прилага безпроблемно в чл. 360ж, ал. 4 ЗСВ. Законът не може да уреди мястото на полагане на подписа, тъй като това зависи от формата на документа, от разположението на текста на първата му страница, като за разлика от чл. 16, ал. 1, изр. 2 ЗТРРЮЛНЦ и чл. 74, ал. 3 от Наредба № 1/ 2007 г. на МП не се изисква полагане на подпис на всяка

		редът за извършването на тези действия - единствено с електронен подпис.		страница. По отношение на предложението за отпадане на тексторазпознаването не са изложени съображения.
		IV. По § 8 от законопроекта, с който се създава ал. 4 в чл. 30 от АПК: С предложението за създаване на ал. 4 в чл. 30 от АПК, се регламентират действията на административния орган, когато приложените към искането документи, изпратени по електронен път, са във формат, различен от установения в Закона за електронното управление, като на подателя ще се изпраща съобщение, че получаването не се потвърждава и причините затова, както и за възможността да ги представи отново. Такова съобщение ще се изпраща и когато представените документи на хартиен или електронен носител са нечетими. Систематичното поместване на разпоредбата след досегашната ал. 3, показва намерение в изброените в нея случаи да се смята, че нередовността води до липса на започване на административно производство. В случай че последно изложеното е действително така, същото следва да бъде изрично посочено в разпоредбата, доколкото философията на досегашния текст на чл. 30 е при нередовност производството да се смята за образувано, но без да тече срокът за произнасяне. На основание горепосоченото предлагаме следната редакция на чл. 30, ал. 4 от АПК: *„(4) Когато приложените към искането документи, изпратени по електронен път, са във формат, различен от установения в Закона за електронното управление, на подателя се изпраща съобщение, че получаването не се потвърждава и причините за това, както и за възможността да ги представи отново. Такова съобщение се изпраща и когато представените документи на хартиен или електронен носител са нечетими.* ***В тези случаи административното производство започва с представянето на редовни документи.“*** В случай че гореизложеното е неправилно и предлаганата ал. 4 само допълва досегашния институт на нередовността с две нови хипотези (некоректен електронен формат и нечетими документи), то тогава систематичното място на предлаганата разпоредба е като нова ал. 3, като досегашната ал. 3 да бъде	Приема се частично след редакция.	Чл. 30, ал. 1 и 2 АПК уреждат неизпълнение на изискванията за форма на сезиращото искане (заявлението). Затова, ако то не бъде приведено в редовност, органът се десезира, съотв. производството се прекратява. Новопредложената ал. 4 касае нередовност само на искане за допускане на отделно писмено доказателство. Последицата е изключване само на съответния документ. При наличие на процесуалните предпоставки органът е длъжен да разгледа преписката и дори може да уважи заявлението, ако то е основателно и без този документ. Ето защо не се приема предложението нито производството да се прекратява, нито да се счита незапочнало, нито

		преномерирана на ал. 4. Член 30, ал. 1 и 2 от АПК съдържат хипотезите на нередовност на искането и реда за тяхното отстраняване, както и последиците от неотстраняването на съответната нередовност, в зависимост от нейния вид. Действащата ал. 3 урежда последиците при условие на налична, но своевременно отстранена нередовност, които са еднакви и за двете хипотези по ал. 1 и 2. Доколкото разпоредбата на предлаганата ал. 4 в чл. 30 от АПК съдържа практически трети вид нередовности, свързани с електронните искания, същата предлагаме да бъде поставена преди разпоредбата на действащата ал. 3, за да може последната несъмнено да обхване и случаите на отстранени нередовности на електронното искане. Ако хипотезата на нередовности на електронното искане бъде поставена след действащата ал. 3, както се предлага, би могло да бъде отстоявана теза, че ал. 3 не се прилага към тази хипотеза и срокът за произнасяне по електронните искания тече от подаването на искането, независимо от неговата нередовност. Отделно, хипотезата на предлаганата ал. 4 в чл. 30 от АПК, за разлика от тези на ал. 1 и 2, не съдържа нито срок за отстраняване на нередовностите, нито последици при неотстраняване в срок, поради което разпоредбата би могло да няма практическа приложимост. На основание горепосоченото предлагаме ал. 4 да стане нова ал. 3 и да се измени измени и допълни така: *„**(34)** Когато приложените към искането документи, изпратени по електронен път, са във формат, различен от установения в Закона за електронното управление, на подателя се изпраща съобщение, че получаването не се потвърждава и причините за това, както и за възможността да ги представи отново**, в тридневен срок от получаването на съобщението**. Такова съобщение се изпраща и когато представените документи на хартиен или електронен носител са нечетими.* ***Когато подателят не представи отново документите в срока по изречение първо, производството се прекратява.****“*		за разместване на последователността на алинеите. Приема се предложението за срок, който да има значение единствено във връзка с изчакването на изтичането му като последица от принципа по чл. 9 АПК, т.е. отлагане на произнасянето по същество. Изтичането обаче не може да е пречка за последващо представяне на доказателствата, тъй като концептуално положение в административния процес е липсата на доказателствени преклузии.
		V. Параграф § 29 от законопроекта, с който се допълва § 1 от допълнителната разпоредба на АПК, предлагаме да се измени така: *„§ 29. В § 1 от допълнителната разпоредба се създават т. 12* ***и 13****:* *12. „Електронна препоръчана поща“ представлява квалифицирана услуга съгласно чл. 3, параграф 37 от Регламент (ЕС) № 910/2014.* ***13. „Интегритет“ е понятие по смисъла на § 1, т. 9 от допълнителните разпоредби на Закона за електронното управление.“*** Мотиви: В действащия Административнопроцесуален кодекс не е предвидена легална	Не се приема.	При приемане на ЗИД терминът „интегритет“ ще се използва в АПК само в чл. 29а “Електронна форма на искането“*(„(5) Установяването на интегритета и авторството на*

		дефиниция на термина „интегритет“, но същият е дефиниран в § 1, т. 9 от допълнителните разпоредби на Закона за електронното управление. В някои други закони понятието „интегритет“ се използва в друг смисъл, включително, но не само, в Закона за енергетиката и Закона за Комисията за финансов надзор. В тази връзка предлагаме в допълнителните разпоредби на Административнопроцесуалния кодекс да бъде създадена изрична легална дефиниция на това понятие.		*електронното искане за издаване на индивидуален административен акт се извършва по реда на Закона за електронното управление.“*). Щом законът изрично предвижда проверката на интегритета да се извършва по реда на ЗЕУ, то и значението на термина ще е това по ЗЕУ. В контекста на електронна форма на искането други възможни значения (напр. „почтеност на пазара“) не са мислими.
		Комисията за финансов надзор споделя важността от изменение и допълнение на съществуващото национално законодателство с цел приемане на допълнителни мерки по прилагане на принципа на ефективност, закрепен в чл. 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз, както и създаването на уредба, която да предпостави оптимизиране на работата и ефективността на административните органи и съдебната система в процеса на въвеждане на дигитализацията в правосъдието.		
2.	**Милен Георгиев Василев** (получено чрез ССЕВ)	**1.** Общи бележки Законопроектът е следващ етап в регламентирането на дигитализацията в административния и съдебно-административния процес. Предходните стъпки в тази насока бяха извършени с измененията на АПК от ДВ, бр. 77/2018 г., бр. 15/2021 г. и бр. 80/2023 г., които правилно са приети за недостатъчни и следва да бъдат надградени, като се отчита натрупания опит и актуалното техническо развитие. Същевременно, проектът е типичен пример за различния път, по който необяснимо се развива електронното правосъдие в административните съдилища в сравнение с общите съдилища. Това създава съществени организационни и финансови проблеми: 1) в отношенията между общите и		Не се отправят конкретни предложения. При подготовката на ЗИД не могат да бъдат съобразявани неприети нормативни актове. С оглед Решение № 13 от 26.07.2024 г. на КС по к. д. № 1/2024 г. към настоящия момент не се предвижда внасянето на

		административните съдилища – напр. по дела, по които първа инстанция са районните съдилища, а втора инстанция са административните съдилища /делата по ЗАНН, ЗСПЗЗ и др./; 2) налага разходване на многократно по-големи финансови ресурси за поддържане на различните инф. системи на двете групи съдилища – много по-скъпо е поддържането на две системи за управление на делата /ЕИСС и ЕДИС/, вместо поддържането на една такава, какъвто е позитивният опит в редица други държавни сфери /напр. единната инф. система на търговския регистър и др./; 3) въвежда различни процесуални правила за уреждане на идентични по съдържание процесуални ситуации относно е-правосъдието, което затруднява и води до объркване участниците в производствата – напр. адвокатите, които водят дела пред двете групи съдилища. Както действащият АПК, така и предложеният проект не са съгласувани в редица части с основната уредба на е-правосъдието, съдържаща се в глава 18а ЗСВ. Удивителното обаче е, че е налице несъгласуваност между този проект и почти едновременно публикувания за обществено обсъждане проект за нов ЗСВ2, в който материята е уредена в глава 22, като и двата проекта са изготвени в едно и също министерство – Министерството на правосъдието. Очевидно двете работни групи не са комуникирали помежду си, но по-лошото е, че и съответните експерти в МП също не са комуникирали и не са стиковали текстовете в двата проекта. По този начин са допуснати съществени различия, които ще доведат до проблеми в практиката. Конкретно по текстовете:		проект за нов Закон за съдебната власт.
		2. По § 2 относно чл. 18а **2.1**) Предложената ал. 3 е пример за лоша законодателна техника – тя възпроизвежда изцяло и буквално действащата редакция на ал. 3, с няколко думи разлика, но вместо да се променят само тези думи, ненужно се предлага изцяло нова редакция. Тези няколко думи са следните: 1) в изр. 1 думите „със заверено копие от цялата“ се заменят с думите „с електронната“; 2) в изр. 2 се заличават думите „копие от“. Нищо друго не се променя в ал. 3, поради което предложението за промяна следва да се ограничи до тези думи, а не да се предлага цялостна нова редакция, което създава погрешно впечатление за глобална промяна, каквато всъщност няма.	Не се приема.	Формулировката е използвана по съображения за разбираемост, тъй като се променят части и от двете изречения на алинеята.
		2.2) Единствената промяна, която се предлага в ал. 5 е да се добави и омбудсмана сред лицата, които задължително следва да посочат е-адрес в производствата пред адм. орган и в съдебните производства. Считам обаче, че ал. 5 следва да се допълни и в друга насока. Разпоредбата в момента гласи:	Не се приема.	Предложението е извън обхвата на законопроекта, който е насочен към

		„Административните органи, органите на съдебната власт, лицата, осъществяващи публични функции, и организациите, предоставящи обществени услуги, организациите и адвокатите, участници в производствата, задължително посочват електронен адрес съгласно ЗЕУ в производствата пред административен орган или електронен адрес съгласно ЗСВ в производствата пред съд за призоваване и получаване на документи и съобщения.“. Тази редакция търпи критика в редица насоки, тъй като: 1) неудачно обхваща и административните и съдебните производства, без да отчита съществените разлики между тях; 2) спрямо съдебните производства разпоредбата ненужно се дублира с чл. 137, ал. 2 АПК, която разпоредба урежда същото; 3) изброяването се нуждае от прецизиране – не е ясно защо се ограничава само до органите на съдебната власт и омбудсмана /така се изключва напр. Народното събрание/, а не до всички държавни и местни органи по принцип, без значение от коя власт са, а някои тях не са от никоя власт – напр. БНБ, Конституционния съд, Президента на РБ, Сметната палата, и най-различни независими регулатори. Разграничението между „административни органи“ и „държавни органи“ не е безсмислено, тъй като не всички адм. органи са и държавни /има и общински, а и различни недържавни субекти също могат да издават адм. актове – напр. възложители на общ. поръчки, някои от които могат да бъдат и частноправни субекти/, а не всички държавни органи пък са административни – напр. съдебните органи, законодателния орган. Поради това няма да се получи тавтология, ако се запишат и двата термина. Ето защо тази ал. 5 следва да се ограничи само до административните производства, а съдебните да останат в обхвата на чл. 137, ал. 2 и да се разшири обхвата на категориите лица, за които е установено това задължение. На следващо място, тази разпоредба е относима само към е-връчването, което органът извършва към лицето, с каквато цел е предвиденото задължение да се сочи е-адрес. Разгледано от този аспект записаното, че това следва да е „е-адрес съгласно ЗСВ“ е недомислица, тъй като ЗСВ не урежда е-адресите за връчване – това не е уредено и в сега действаща глава 18а ЗСВ – 2007 г., нито в издадените въз основа на нея ПНА, нито пък се предвижда да бъде уредено в глава 22 от проекта за нов ЗСВ. Именно, защото липсва подобна уредба в ЗСВ, то в ГПК и в НПК се наложи такава да се въведе – напр. в чл. 38, ал. 2 и 3 ГПК, чл. 178 и чл. 180 НПК, където изрично са уредени допустимите за връчване инф. системи. В новия ЗСВ се предвижда да има друга уредба – на допустимата за е-подаване инф. система, за която е обявена само ЕПЕП /чл. 569, ал. 2, т. 4/. Вярно е, че и сега действащият ЗСВ и проекта за нов		усъвършенстване на цифровизацията на производствата.

		предвиждат, че ЕПЕП следва да дава възможност и за е-връчване /чл. 565, ал. 2, т. 3 от проекта/, но тя не е обявена за единствена допустима, тъй като ЗСВ въобще не урежда лимитативно допустимите за е-връчване инф. системи – този въпрос се урежда само в процесуалните закони. По тази причина, да се записва в чл. 18а, ал. 5 „ел. адрес съгласно ЗСВ“ е удар въз въздуха – препраща се към несъществуваща уредба в ЗСВ. Очевидно законодателят се е подвел от другите алинеи в същия чл. 18а /ал. 1, 2, 3/, които обаче са посветени на инф. системи за е-подаване на документи от участника в производството към органа – тогава има смисъл да се пише „по реда на ЗСВ“, тъй като ЗСВ урежда това, вкл. на подзаконово ниво, като обявява /поне в проекта за нов ЗСВ/, че единствено допустима за подаване е само системата на ЕПЕП. Това е още един аргумент от ал. 5 да отпадне уредбата за визираното задължение в съдебните производства, а тя да се концентрира в чл. 137 АПК, където е систематичното й място. Наред с това – не е достатъчно да се посочи, че тези лица следва да посочат е-адрес съгласно ЗЕУ, а е добре да се уреди и задължение да регистрират профил в ССЕВ по чл. 26, ал. 2 ЗЕУ, което да се счита за съгласие да приемат съобщения чрез тази система. В допълнение към тази регистрация и по желание на тези лица може да се допусне да посочат и друг е-адрес, какъвто преценят, но основният канал за комуникация следва да е ССЕВ, за която държавата към днешна дата е изхарчила значителни финансови средства – над 5 млн. лв. по груби сметки за изграждане, надграждане и поддръжка. В крайна сметка предлагам следната редакция на чл. 18а, ал. 5: *(5) Административните органи, държавните органи, органите на местно самоуправление и местна администрация, лицата, осъществяващи публични функции, и организациите, предоставящи обществени услуги, организациите и адвокатите, които участват в производствата пред административен орган, са длъжни да регистрират профил в системата за сигурно електронно връчване по чл. 26, ал. 2 от Закона за електронното управление и да получават съобщения и документи чрез тази система.* *Административният орган служебно установява наличието на такава регистрация и извършва връчването чрез нея. Тези лица могат да посочат и друг електронен адрес за връчване, наред с електронния адрес по изречение първо.*		
		2.3) В предложената нова ал. 11 се предвижда, че когато юридически лица не са посочили електронен адрес съгласно ал. 5 и не е възможно да бъдат призовани по реда на ал. 7-9, административният орган, съответно съдът поставя съобщение на интернет страницата си и на таблото за обявления, в	Приема се частично.	Последиците следва да важат за всички лица по ал. 5 съобразно предложението на КФН.

		което указва в 14-дневен срок юридическото лице да посочи електронен адрес. Според предложената ал. 12 пък при неизпълнение на указанието се прилага ал. 10, т.е. съобщението се поставя на таблото за обявления или в интернет страницата на органа за срок поне от 7 дни, след изтичането на който се смята за връчено. Предложената ал. 11 търпи критика в няколко насоки. От една страна, изразът „и не е възможно да бъдат призовани по реда на ал. 7-9“ напълно обезсмисля задължението за посочване на ел. адрес по ал. 5, ако се тълкува, че при възможност за физическо връчване, но непосочване на е-адрес, последиците на ал. 10 няма да се прилагат. Непрецизната формулировка сочи на такъв извод, тъй като не става ясно дали се отнася само до връчване на указанието да се посочи е-адрес или въобще се отнася до всички бъдещи призовавания и връчвания – доколкото се говори за невъзможност „да бъдат призовани“, а призоваване се извършва само ако се налага лично явяване пред органа, а не само за връчване на някакви указания. Очевидно, ако на лицата може да се извърши физическо връчване, но не посочат ел. адрес, то задължението по ал. 5 няма да е скрепено с никаква процесуална санкция. Не това е смисълът от установяването на задължение за електронно връчване. От друга страна, напълно неясно е защо ал. 11 се отнася само до юридическите лица, а не до всички лица по ал. 5. При тази редакция за лица, които не са юридически /напр. адвокати, нотариуси, ЧСИ или други държавни органи/, задължението по ал. 5 ще се окаже напълно пожелателно. Закон, който установява задължения без да ги гарантира чрез никакви последици при неизпълнение, не е никакъв закон. На следващо място и съобразно изложеното по-горе за ал. 5, в ал. 11 следва да се уреждат последиците само за административното производство, а не и за съдебното, които систематично следва да се уредят в чл. 137. Ето защо считам, че по-удачната и по-ясна редакция на ал. 11 е следната: Вариант 1: *(11) Ако участник в производството пред административния орган не е изпълнил задължението по ал. 5 и не стори това след указание на органа, се прилагат последиците на ал. 10 за бъдещите връчвания до изпълнение на това задължение. Указанието се връчва по реда на ал. 7 – 9, а при невъзможност за това се поставя съобщение на интернет страницата на органа и на таблото за обявления в продължение на 14 дни, след изтичане на които се смята за връчено.* Вариант 2: *(11) Ако участник в производството пред административния орган не е*		

		изпълнил задължението по ал. 5 и не стори това след указание на органа, се прилагат последиците на ал. 10 за бъдещите връчвания до изпълнение на това задължение. За указанието се поставя съобщение на интернет страницата на органа и на таблото за обявления в продължение на 14 дни, след изтичане на които се смята за връчено. - ако се възприеме горното предложение, ал. 12 по проекта следва да отпадне, като включена в ал. 11.		
		2.4) В чл. 18а следва да извърши и друга промяна – в ал. 4, където са уредени допустимите за връчване електронни адреси от посочени инф. системи. Наред с тях по-нататък в проекта се предвижда използване и на друг вид инф. система за връчване – електронната препоръчана поща, дефинирана в § 29 като квалифицираната услуга за такава по чл. 3, параграф 37 от Регламент /ЕС/ № 910/2014. Така в § 7 относно чл. 29в се предвижда и чрез нея да е допустимо електронно връчване на документи в административното производство. Тази електронна препоръчана поща обаче е пропуснато да се въведе на систематичното й място в чл. 18а, ал. 4, а изведнъж се появява след това в проекта. Ето защо този пропуск следва да се поправи, като чл. 18а, ал. 4 се допълни по следния начин: - да се създаде нова т. 3: *3. електронен адрес от електронна препоръчана поща;* - сегашната т. 3 да стане т. 4.	Приема се по принцип.	В чл. 18а, ал. 4, т. 2 АПК след думите „електронен адрес“ се добавя „на квалифицирана електронна препоръчана поща или друг електронен адрес“.
		3. По § 3 относно чл. 26 В чл. 26 е уредено задължението на адм. орган да уведоми за започването на адм. производство известните заинтересовани лица, извън заявителя. Проектът предвижда създаването на нова ал. 3 – „*За връчване на съобщенията по ал. 2 на страни, които не са посочили електронен адрес или не са длъжни да посочат такъв, административният орган снема образа на електронния документ на хартиен носител, който се заверява от съответния служител*“. По тази разпоредба следва да се направят следните критични бележки: На първо място, целият чл. 26 се отнася само до първоначалното уведомяване на заинтересованите лица за образувано по искане на друг заявител адм. производство. Тъй като до това първоначално уведомяване заинтересованите лица все още не знаят за това производство, то няма как от тях да се иска преди уведомяването вече да са посочили е-адрес за това производство, за да може самото уведомление да им се изпрати на този е-адрес.	Не се приема.	Предложението е извън обхвата на законопроекта.

		Възможно е обаче друго – ако лицата са от тези по чл. 18а, ал. 5 и те са регистрирали профил в ССЕВ, то адм. орган може да им изпрати въпросното уведомление чрез тази система, тъй като тя дава възможност за служебна проверка за наличието на регистрирани профили. За да стане това обаче, следва да се уреди задължение за регистрация в ССЕВ на тези лица, както съм предложил по-горе. Дори обаче лицата да не са изпълнили задължението за регистрация, то спрямо тях не може директно да се приложат последиците на чл. 18а, ал. 10, тъй като преди това следва да им се укаже да посочат е-адрес, както предвижда и предложението в проекта за ал. 11 на чл. 18а. Очевидно е, че в тази хипотеза дори и за тези лица първоначалното уведомяване по чл. 26, ал. 1 следва да се извърши на хартиен носител, като едновременно им се връчи и указание да изпълнят задължението по чл. 18а, ал. 5. Това е единствено възможното. Спрямо лицата, за които не важи задължението по чл. 18а, ал. 5, дори и хипотетично не е възможно да се извърши първоначално е-връчване на уведомление по чл. 26, ал. 1, тъй като те не могат да посочат е-адрес за връчване в това адм. производство, преди да са конституирани и уведомени за него. На второ място, изразът „снема образа на електронния документ на хартиен носител“ е неточен. Законодателството използва този израз, когато от хартиен документ се снема електронен образ, демек – когато се сканира документа /вж. чл. 360ж, ал. 1 ЗСВ, чл. 570, ал. 1 от проекта за нов ЗСВ, чл. 183, ал. 2 ГПК и др./. Когато е нужно разпечатване на електронен документ на хартиен носител се използва друг израз – възпроизвеждане на хартиен носител /чл. 184, ал. 1 ГПК, чл. 360з, ал. 8 и 9 ЗСВ, чл. 571, ал. 7 и 8 от проекта за нов ЗСВ и др./. Поради това достатъчно е сегашната ал. 2 на чл. 26, която предвижда, че връчването се извършва по реда на чл. 18а, да се допълни, че при необходимост се извършва възпроизвеждане на е-документите на хартиен носител. Очевидно такава необходимост ще съществува, ако спрямо лицата по чл. 18а, ал. 5 не може да се връчи електронно, а то ще е възможно само ако те имат задължение за регистрация на профил в ССЕВ, тъй като само това може служебно да се провери от органа. Ето защо предлагам отпадане на предложената ал. 3 на чл. 26, а вместо това да се допълни ал. 2 в следния смисъл: *(2) Съобщаването за започване на производството се извършва по реда на чл. 18а. При необходимост административният орган възпроизвежда електронния документ на хартиен носител, който се заверява от съответния служител.*		

		4. По § 5 относно чл. 29а **4.1**) В чл. 29а от проекта се урежда електронната форма на исканията за издаване на ИАА. Не е ясно защо уредбата се отнася само до тези искания, а не до всички процесуални действия по производството, вкл. и за последващите първоначалното искане. В този вид разпоредбата е приложима само за заявителя в производството, но не и за останалите участници в същото – заинтересовани страни и др. Очевидно е, че ако само искането на заявителя може или следва да се подаде в е-форма, то реформата ще е половинчата и от нея не би имало голяма полза. Ето защо разпоредбата следва да се разшири и за всички участници и всички заявления и документи по производството, за които законът изисква писмена форма, на която електронната форма е сурогат. Впрочем, аналогичната разпоредба на чл. 569 от проекта за нов ЗСВ може да послужи за добър пример в тази насока. **4.2**) Използваният в ал. 1 израз „могат да бъдат представени“ е неудачен – исканията се подават, а не се представят. Впрочем, думата „подават“ е използвана в следващата ал. 2, с която има разминаване. Излишно е да се уточнява „в съответствие с изискванията на ЗЕУ“, тъй като по-долу в ал. 3, т. 1 е казано същото, т.е. ненужна тавтология. […] Ето защо предлагам следните промени в чл. 29а: - заглавието да се промени на „*Електронна форма на действията на участниците*“, или само „*Електронна форма*“; - ал. 1 да се промени така: *(1) Исканията по чл. 29, както и всички други действия на участниците в производствата, за които е необходима писмена форма, могат да се извършват в електронна форма.* - ал. 3 в началното изречение думата „исканията“ да се замени с *„изявленията*“ или „*исканията и действията“;*	Приема се отчасти.	Предложението по т. 4.1. е извън обхвата на законопроекта. АПК и към настоящия момент не урежда нарочно формата на несезиращите изявления.

		4.3) В ал. 2 е предвидено, че посочените лица /съответстващи на тези по чл. 18а, ал. 5/ „подават искането си по електронен път по ЗЕУ“. Не е много ясна идеята, но ако тя е да се установи задължителна е-форма за тези лица, то тя не е адекватно изразена. За да се установи подобно задължение следва да се посочи, че САМО такава форма е допустима, което би било рационално, тъй като ще спести тонове хартия. Не е удачен изразът „по ел. път“, вместо „в ел. форма“. Кръгът на тези лица следва да се прецизира съобразно предложението по т. 2.2 по-горе, към което препращам. […] Ето защо предлагам следните промени в чл. 29а: - ал. 2 да се промени така: *(2) Лицата по чл. 18а, ал. 5 трябва да извършват исканията и действията по ал. 1 само в електронна форма.* или *(2) Административните органи, държавните органи, органите на местно самоуправление и местна администрация, лицата, осъществяващи публични функции, и организациите, предоставящи обществени услуги, организациите и адвокатите, участници в производствата, извършват исканията и действията по ал. 1 само в електронна форма.*	Приема се отчасти.	Добавянето на думата „само“ е излишно, тъй като изводът следва от съпоставката между ал. 1 („могат да“) и ал. 2. В досегашния аналог в чл. 29, ал. 1, изр. 2 АПК също няма такова уточнение, като редакцията не създава проблеми в практиката. Изброяването на задължените да подават по електронен път субекти се запазва по съображения за яснота. Относими са и съображенията по т. 4.1.
		4.4) В ал. 3, т. 2 е установено задължение на адм. органи да приемат искания в е-форма, когато те са подписани с КЕП. Не е отчетено обаче, че според чл. 22 ЗЕУ, вкл. след последните му промени от ДВ, бр. 80/2023 г., бяха установени няколко алтернативни възможности за подаване на заявлението, вкл. да се подписва и с усъвършенстван ел. подпис или пък въобще да не бъде подписано – в хипотезата на чл. 22, ал. 6 ЗЕУ. Така ще се получи противоречие между двата закона, което следва да се избегне, като се посочи „освен от закон предвижда друго“. Излишно е да се посочва „когато законът изисква саморъчен подпис за валидността на определени изявления“, тъй като писмените искания по чл. 29 винаги следва да са подписани – според чл. 29, ал. 2, т. 4 АПК. […] Ето защо предлагам следните промени в чл. 29а: - в ал. 3, т. 2 да се промени така: *2. изявленията са подписани с квалифициран електронен подпис, освен ако закон предвижда друго.*	Приема се.	
		4.5) В ал. 6 е използван изразът „заявления за издаване на ИАА“, с което се разминава с предходните алинеи, в които се говори за „искания за издаване	Приема се отчасти.	Терминологията се синхронизира с

		на ИАА“, което съответства и на терминологията по чл. 29. Възможността за денонощно подаване следва да се разшири – не само за исканията за издаване на ИАА, но и за подаване на всякакви електронни изявления и документи. […] Ето защо предлагам следните промени в чл. 29а: - ал. 6 да се промени така: *(6) Подаването на заявления [изявления] по ал. 1 по електронен път се извършва денонощно*		разпоредбата на ал. 1**.**
		4.6) В ал. 7 рационално е предвидено, че ако искането е подадено по електронен път /т.е. в е-форма/, то се счита, че подателят се е съгласил да получава по същия път съобщения от адм. орган по това производство. Възможността за оттегляне на съгласие по изр. 2 обаче не следва да се прилага за лицата по чл. 18а, ал. 5, за които е установено задължително е-връчване. Ето защо предлагам следните промени в чл. 29а: […] - в ал. 7 да се създаде трето изречение: *„Лицата по ал. 2 не могат да оттеглят съгласие за връчване по електронен път.“*	Приема се след редакция.	
		5. По § 6 относно чл. 29б В предложения нов чл. 29б се урежда процедурата по създаване на електронна административна преписка по начин, сходен на този при създаване на електронно дело по чл. 360з ЗСВ /чл. 571 от проекта за нов ЗСВ/. За разлика обаче от ЗСВ не е предвиден ред за осигуряване на достъпа на страните до е-преписката, нито е уредено право на страните да искат издаване на преписи на хартиен носител или копие на технически носител. Подобно право не следва и от чл. 34, тъй като в него е предвидена само възможност на страните да преглеждат документите по преписката, както и сами да си правят бележки и извадки, което при електронна преписка нямам как да стане без съдействие на органа. В тази разпоредба липсва уредено задължение на органа да издава преписи. Ето защо считам, че това следва да се уреди, аналогично на правилото на чл. 571, ал. 8 от проекта за нов ЗСВ, а именно: - да се създаде нова ал. 6 в чл. 29б: *(6) По искане на лицата, които имат право на достъп до материалите по преписката, административният орган им предоставя незаверено копие на цялата или на част от електронната преписка, възпроизведена на хартиен носител или на технически носител, осигурен от лицето или от органа. За*	Приема се по принцип.	Извършват се изменения на систематичното място в чл. 34, ал. 1. Следва да се има предвид, че чл. 20, ал. 7 от НОИИСРЕАУ урежда възможност на заявителя да разглежда подадените от него заявления, а чл. 123 НОДА урежда достъпа през интернет.

		възпроизвеждането се събира такса като за фотокопие, съответно за носителя, ако е осигурен от органа.		
		6. По § 7 относно чл. 29в В предложения нов чл. 29в се урежда как се извършва електронното връчване в административното производство, кой е моментът на връчване и как се удостоверява. Като цяло уредбата е удачна, но се нуждае от редакционни подобрения. На първо място, не става ясно защо в заглавието и в текста на ал. 1 се говори само за „връчване на електронни изявления от адм. орган“, след като на е-връчване подлежат не само изявления, но и всякакви електронни документи – различни съобщения, приложения към тях и т.н., както и във всеки съдебен процес. Известно е, че администрацията тълкува буквално закона и като нищо разпоредбата в този вид ще бъде приложена в буквалното й значение. Следва вместо да се изброяват отделните видове инф. системи, чрез които е допустимо е-връчване, да се препрати общо към всички допустими електронни адреси за връчване по чл. 18а, ал. 4 или 5, където изброяването е подробно и там да се включи и електронната препоръчана поща, както съм предложил по-горе. На второ място, в ал. 2 рационално е предвидено, че когато получателят не е изтеглил документа в 7-дневен срок от неговото изпращане, то се смята за връчено в първия ден след изтичането на срока за изтегляне. Изрично обаче не е уреден срок за изтегляне, поради което е по-удачно да се говори за изтичането на „този срок“. На трето място, ненужно е изр. 2 относно удостоверяването от доставчик на електронна препоръчана поща, а за всички системи за връчване по чл. 18а, ал. 4 и 5 удостоверяването следва да се уреди по общ начин в изр. 1. В ал. 3, изр. 1 се говори за „подаване“ на е-документи, но разпоредбата е относима към „изпращането“ на такива, тъй като подаването от участник към органа е уредено на друго място – в чл. 29а. Ето защо предлагам чл. 29в да изглежда по следния начин: *Връчване на електронни документи* /или – *Електронно връчване/* *Чл. 29в. (1) Връчването на електронни документи от административния орган се извършва чрез изпращане на съобщение на електронния адрес за връчване по чл. 18а, ал. 4 или 5. Документите се смятат за връчени с изтеглянето им.* *(2) Когато получателят не е изтеглил документа в 7-дневен срок от неговото изпращане, то се смята за връчено в първия ден след изтичането*	Приема се отчасти.	Приета е нова редакция, в която е отчетено, че могат да се връчват и документи, различни от изявления на органа, както и че подаването е предмет на уредба преди всичко в чл. 29а. В частта относно уреждането/препращането към каналите за връчване предложението е извън обхвата на законопроекта.

		на този срок. *(3) Изпращането и връчването на документи по електронен път се удостоверява с електронния запис за изпращането, съответно изтеглянето, съхранен в използваната информационна система за връчване.*		
		7. По необходимостта от промяна за формата на актовете на органите В проекта не е предвидено, но считам, че е необходима промяна и в друга насока – относно формата на актовете на административния орган. Никъде в АПК не е предвидено, че адм. органи могат или трябва да издават актовете си в е-форма, а е останало само старото положение – в писмена форма. Подобен текст липсва и в предложения чл. 29б относно електронната преписка. Да припомня, че за съдебните актове в е-форма има изрични текстове и в ЗСВ /сегашен и проект за нов/ и в ГПК и в НПК, т.е. приема се, че общото положение на чл. 3, ал. 2 ЗЕДЕУУ не е достатъчно за съдебните актове. Поради това тази е-форма за адм. актове следва да се уреди в АПК, като това може да стане или чрез промяна в чл. 59 или чрез общ текст, който да се отнася до всички актове и действия на адм. орган, издавани в производството от него, за които е нужна писмена форма – подобно на разпоредбата на чл. 563, ал. 1 от проекта за нов ЗСВ. Считам, че вторият вариант е по-удачен, но и първият е възможен. Ето защо предлагам следните алтернативни варианти: - да се създаде нов чл. 29г със следното съдържание: *Електронна форма на актовете* *Чл. 29г. (1) Административните органи могат да издават актове, да извършват удостоверителни изявления и други процесуални действия, за които е предвидена писмена форма, в електронна форма.* *(2) Актовете и изявленията по ал. 1 се подписват с квалифициран електронен подпис, освен ако е предвидено друго в закон.* или *- в чл. 59 да се създаде нова ал. 4:* *(4) Административен акт, за който е необходима писмена форма, може да се издаде и само в електронна форма. Актът се подписва с квалифициран електронен подпис, освен ако е предвидено друго в закон.*	Не се приема.	Въпросът е предмет на уредба в ЗЕУ.
		8. По § 9 относно чл. 137 Разпоредбата на чл. 137 е посветена на връчването в съдебния процес, като проектът предвижда незначителна промяна в ал. 2, отнасяща се до съдебното електронно връчване – включването и на омбудсмана сред изброените лица, аналогично на промяната в чл. 18а, ал. 5.	Не се приема.	Предложението е извън обхвата с оглед неприемането на предложенията по чл. 18а.

		Считам, че кръгът на тези лица следва да се прецизира съобразно предложението по т. 2.2 по-горе, към което препращам. По-съществената обаче е друго. В цялостната уредба на съдебното е-връчване по чл. 137 АПК има редица несъответствия и нелогични неща: 1) режимът се отличава съществено от този по ГПК, без да е оправдана подобна разлика; 2) има съществена неяснота чрез кои инф. системи е допустимо е-връчването – според ал. 1 и 2 това може да е и посоченият в адм. производство е-адрес по чл. 18а, ал. 4, но може и да е е-адрес по ЗЕУ или по чл. 360е, ал. 1, т. 7 ЗСВ. Какво точно означава „е-адрес по ЗЕУ или по чл. 360е, ал. 1, т. 7 ЗСВ“ и досега на никого в съдебната система не е ясно, тъй като нито един от двата закона не уреждат конкретни инф. системи, извън тази по чл. 26, ал. 2 ЗЕУ и ЕПЕП, но не ги обявява за единствено възможни. Същевременно, в тази част проектът не е съгласуван с проекта за нов ЗСВ, който в § 23 също предвижда промяна в чл. 137, ал. 2 АПК – чрез замяна на думите „чл. 360е, ал. 1, т. 7 от ЗСВ“ с думите „чл. 38, ал. 2 и 4 от ГПК“. Последното се предлага с оглед предложените в проекта за ЗСВ промени в глава 6 от ГПК, по които съм изпратил становище в процедурата по чл. 26 ЗНА, като в частта относно запазването на възможността за връчване чрез обикновена е-поща /към която препраща чл. 38, ал. 4 ГПК/ този проект категорично не може да се подкрепи, поради което съм предложил нейното отпадане. Необходимо е да се сложи ред в хаоса. Считам, че е-връчването по АПК следва да се уреди аналогично на това по ГПК, като най-лесно това може да стане чрез препращане. Това не пречи някои специфики да се уредят различно – напр. относно лицата по чл. 137, ал. 2, подлежащи на задължително е-връчване. Удачно е допустимите за е-връчване инф. системи да бъдат само тези по чл. 38, ал. 2, сред които са част от системите по чл. 18а, ал. 4 – ССЕВ и електронната препоръчана поща, но наред с това – и ЕПЕП, който обаче предлага и други екстри за страните – за достъп до е-делото и за подаване на е-документи към съда, а освен това е и единствената система интегрирана в съдебните инф. система за управление на делата, което дава съществени технологични облекчения за съдебните служители да връчват по този ред. Доколкото към днешна дата не е ясно дали и как ще се измени глава 6 от ГПК, то промените в чл. 137 следва да бъдат по-ограничени на този етап и съобразени със съществуващата редакция на глава 6 ГПК. Подобно на чл. 29в, ал. 2 в чл. 137, ал. 3, изр. 2 отново неточно се говори за „изтичане на срока за изтегляне“, след като такъв срок за изтегляне изрично		

		не е уреден, поради което следва да се прецизира с „този срок“. Ето защо считам, че минималните промени в чл. 137 относно е-връчването на този етап следва да са: - ал. 1 и 2 да се изменят така: *(1) Съобщенията се връчват на гражданин на адреса, на който е бил призован за последен път в производството пред административния орган, освен ако по делото е посочил друг адрес. Когато гражданинът не е участвал в производството пред административния орган, съобщенията се връчват на настоящия му адрес, а при липса на такъв – на постоянния му адрес. Лицето може да посочи за връчване и електронен адрес по чл. 38, ал. 2 от Гражданския процесуален кодекс.* *(2) Връчването на лицата по чл. 18а, ал. 5 се извършва само на електронен адрес по чл. 38, ал. 2 от Гражданския процесуален кодекс. Те са длъжни да регистрират профил в система по чл. 38, ал. 2, т. 1 или 3 от Гражданския процесуален кодекс или да заявят по делото електронен адрес от електронна препоръчана поща. Съобщението се изпраща на всички регистрирани или заявени по този ред електронни адреси, освен ако лицето е посочило изрично по делото предпочитан адрес от тях. Ако лицето не е изпълнило задължението по изречение второ и не стори това след указание на съда, се прилагат последиците на ал. 6.* - в ал. 3, изр. 2 думите „срока за изтегляне“ да се заменят с „този срок“.		
		9. По § 10 относно чл. 141 Сегашният чл. 141 АПК е озаглавен „Представяне на електронни документи“ и гласи: „Пред съда могат да бъдат представяни електронни документи, подписани с квалифициран електронен подпис, съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 910/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. относно електронната идентификация и удостоверителните услуги при електронни трансакции на вътрешния пазар и за отмяна на Директива 1999/93/ЕО (ОВ, L 257/73 от 28 август 2014 г.) и на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги.“. Единствената промяна, която предлага настоящият проект е редакционна – съкращаване на наименованието на посоченият регламент. Считам обаче, че разпоредбата следва да се преразгледа и по друга линия. В настоящия си вид разпоредбата е неясна, тъй като приложното й поле е мъгляво – дали касае е-документи, чрез които страна извършва процесуални действия в е-форма, или касае представянето на електронни документи като доказателства по делото. В тази връзка и в ГПК има разпоредба, озаглавена „Представяне на електронен документ“, но тя се отнася само до представяне	Не се приема.	Предложението попада извън обхвата на законопроекта.

		на доказателства – чл. 184 ГПК. Освен това ГПК предвижда възможност и да се представи и електронен образ на хартиен документ, в който случай това електронно копие следва да е заверено от страната с КЕП /чл. 183, ал. 2 ГПК/. Доколкото разпоредбите относно доказателствата по ГПК се прилагат субсидиарно и в съдебните производства по АПК /чл. 144/, то нужда от възпроизвеждане на правилата на чл. 183 и чл. 184 ГПК няма, а те се прилагат на общо основание и в делата по АПК. Същевременно, ГПК не изисква самият електронен документ, ако той е оригинал, да бъде подписан с КЕП, за да бъде представен като доказателство, тъй като не е задължително той въобще да е подписан, още повече предвид широкото определение за ел. документ по § 1, т. 3 от ДР на ГПК. Необходимо е единствено заверка с КЕП, ако ел. документ представлява електронен образ /т.е. копие/ на хартиен документ по чл. 183, ал. 2 ГПК. Ако се тълкува, че чл. 141 АПК се отнася само до доказателствата, то подозирам, че съществуването на тази разпоредба се дължи на факта, че АПК е приет преди сегашния ГПК – АПК е от 2006 г., а ГПК е от 2007 г. Поради това авторите на АПК са включили тази разпоредба, тъй като в ГПК – 1952 г. подобен текст не е имало. След приемането на ГПК – 2007 г. обаче вече има, поради което е излишно в АПК да се съдържа подобен текст за доказателствата, след ГПК се прилага субсидиарно съгласно чл. 144 АПК. Ако тълкуването на чл. 141 АПК е, че той се отнася до процесуалните действия в е-форма на страните /на което навежда изискването за подпис с КЕП/, то тази разпоредба също е излишна тъй като се дублира с друга. Тази редакция на разпоредбата е от самото приемане на АПК, към който момент в ГПК не е съществувала глава 11а ГПК, в сила от 30.06.2021 г., в която за пръв път се регламентират процесуалните действия в е-форма. Същевременно, настоящият проект урежда в друга разпоредба тези процесуалния действия, а именно – чл. 142б. При паралелното съществуването на двете разпоредби ще се получи противоречие между тях, тъй като и двете ще уреждат едно и също, но по различен начин. Ето защо има два варианта за избягване на това противоречие – или чл. 141 да се отмени изцяло или да се преформулира по такъв начин, че да се ограничи само до е-документите като доказателства, в който случай обаче следва да се съгласува с уредбата на доказателствата по ГПК. Първият вариант е за предпочитане, тъй като не е нужно в АПК да уреждат тези е-доказателства по различен начин от ГПК, а последният пък се прилага субсидиарно – чл. 144 АПК. Поради това предлагам следното:		

		- § 10 да гласи: Член 141 се отменя. или - чл. 141 да се промени така: „За представянето на електронни документи пред съда се прилагат разпоредбите на чл. 183, ал. 2 и чл. 184 от Гражданския процесуален кодекс.“		
		10. По § 11 относно чл. 142б **10.1**) Разпоредбата е посветена на извършваните от страните процесуални действия в е-форма, в която част разминаването с глава 22 от проекта за нов ЗСВ е най-голямо. Всъщност, проектът за нов ЗСВ предвижда единно уреждане на материята за процесуалните действия на съда и страните в е-форма за всички съдебни процеси – граждански, наказателни и административни. Поради това са предложени в § 23 и изменения в ГПК, които отменят почти цялото съдържание на сегашната глава 11а ГПК, тъй като то е пренесено в подобрен вид в глава 22 ЗСВ. Предлага се в глава 11а ГПК да има само препращащи разпоредби към условията на ЗСВ за процесуалните действия на съда и страните, както и да остане разпоредба относно приложенията и пълномощните – чл. 102з. Това е удачният и логичен начин на уредба, който изненадващо не е възприет в чл. 142б от настоящия проект, а се тръгва по друг път – отново да се повтарят, но с известни отклонения, същите разпоредби, което не е добър подход. Всъщност следва да се настоява предложенията за глава 22 от проекта за нов ЗСВ да бъдат приети, дори и ако се възприеме да не се приема нов ЗСВ, а да се промени сегашния, като с тези предложения се измени сегашната глава 18а ЗСВ. Дори обаче промените в ЗСВ да не се приемат, то сегашното съдържание на глава 11а ГПК е достатъчно и за производствата по АПК, тъй като ГПК се прилага субсидиарно – чл. 144 АПК. Така предложените в настоящия проект: - изр. 2 на ал. 2 на чл. 142б /относно идентификацията/ се дублира напълно със сега действащия чл. 102ж, ал. 1 ГПК и с чл. 569, ал. 4 от проекта за нов ЗСВ; - изр. 3 на ал. 2 на чл. 142б /относно нуждата от подписване с КЕП/ се дублира напълно със сега действащия чл. 102ж, ал. 2 ГПК и с чл. 569, ал. 2, т. 3 от проекта за нов ЗСВ; - ал. 3 на чл. 142б /преписите и възпроизвеждането/ се дублира със сега действащия чл. 102з, ал. 3 ГПК, на която е предложена промяна с § 23, т. 20 от ПЗР на проекта за нов ЗСВ; - ал. 4 на чл. 142б /относно пълномощното/ се дублира с предложената	Не се приема.	Проектът има за цел да отговори на ангажименти на РБ и да създаде по-изчерпателна уредба в рамките на административния процес. При подготовката на ЗИД не могат да бъдат съобразявани неприети нормативни актове. С оглед Решение № 13 от 26.07.2024 г. на КС по к. д. № 1/2024 г. към настоящия момент не се предвижда внасянето на проект за нов Закон за съдебната власт.

		промяна в чл. 102з, ал. 1 с § 23, т. 20 от ПЗР на проекта за нов ЗСВ, като и сегашният чл. 102з, ал. 1 съдържа уредба на същото; Считам, че подобно дублиране в АПК е вредно и излишно, а стремежът следва да бъде към унификация, тъй като и технологичните условията на е-правосъдието са еднакви за всички съдебни процеси, а и страните и адвокатите не следва да бъдат измъчвани с различни процесуални правила за идентични ситуации в различните съдебни процеси. Помислете само, че напр. в районните съдилища съдебните служители следва да прилагат по едни дела правилата на ГПК, а по други – на АПК /за адм. дела, които се разглеждат в РС/, което ще създаде значителни проблеми, още повече, че съдебните служители – деловодители не са юристи. Дори обаче и да не се приемат измененията в ЗСВ, то сегашните правила в глава 11а ГПК са напълно достатъчни за постигане на тази унификация и спрямо делата по АПК, а бъдещите изменения също ще се отнасят за всички съдебни процеси.		
		10.2) Независимо от горното следва да се отправят и следните критични бележки по съдържанието. В чл. 142б, ал. 2, изр. 1 се предвижда, че извън устната форма, в останалите случаи процесуалните действия следва да се извършват в писмена форма, вкл. в електронна форма чрез ЕПЕП или чрез електронна препоръчана поща. Предвиждането, че действията могат да се извършват и чрез електронна препоръчана поща, е екзотична новост в законодателството, непозната в гражданския или наказателния процеси /в тях може да се връчи по този ред, но не и да се подаде документ към съда/. Тя е и практически неприложима, тъй като според § 29 от проекта тази поща може да бъде само КУЕПП, т.е. квалифицирана услуга по чл. 3, пар. 37 от Регламент /ЕС/ № 910/2014. За да е възможно за съд да получи нещо по този ред /или обратното – съд да връчи чрез нея/ е нужно и изпращачът и получателят да са регистрирани в подобна система, като ползването на КУЕПП не е безплатно. Понастоящем тази услуга се предлага само от търговски доставчици, а не и от държавата, като в България има лицензиран само един доставчик, а в целия ЕС към днешна дата са лицензирани общо 41 доставчици в 12 държави членки3. По тази причина нито един български съд няма регистриран профил в КУЕПП, а в практиката до момента не се установява и някой адвокат или страна по дело да имат такива и да са поискали в съдебен процес да комуникират със съда по този ред. Ето защо тази опция за е-подаването към съда следва да отпадне, а да остане само подаването чрез ЕПЕП. Вярно е, че към днешна дата чрез ЕПЕП не може да се подават документи към административните съдилища и ВАС,	Не се приема.	Проектът има за цел да отговори на ангажименти на РБ и да създаде по-изчерпателна уредба в рамките на административния процес. При подготовката на ЗИД не могат да бъдат съобразявани неприети нормативни актове. С оглед Решение № 13 от 26.07.2024 г. на КС по к. д. № 1/2024 г. към настоящия момент не се предвижда внасянето на проект за нов Закон за съдебната власт.

		използващи системата ЕДИС, но и този законопроект се предвижда да влезе в сила едва от 1.09.2025 г. /вж. § 32/, докогато се очаква надграждането на ЕДИС и свързването с ЕПЕП. Евентуално и като преходна възможност следва до надграждането да се предвиди възможност за използване на ССЕВ за подаване на е-документи към съда, която система е безплатна за ползване и за страните и за съда. Впрочем, по отношение на проекта за нов ЗСВ съм предложил това по отношение на всички съдебни процеси – за тези от тях, в които ЕПЕП не може да се използва по някакви причини. Това е по-удачното разрешение, отколкото ползването на платените системи за КУЕПП по отношение на подаването на е-документи към съда. На следващо място, разпоредбата на чл. 142б, ал. 2 следва да се разшири за всички участници в съдебното производство /напр. вещи лица/, а не само да страните, така както предвижда и чл. 569, ал. 1 от проекта за нов ЗСВ. Ето защо предлагам ал. 2 да има следната редакция: *(2) В открито съдебно заседание участниците в производството извършват процесуални действия устно, а в останалите случаи – в писмена форма. Процесуалните действия, за които е необходима писмена форма, могат да се извършват и в електронна форма при условията на Закона за съдебната власт.* /останалото съдържание на ал. 2 да отпадне, тъй като се дублира със сегашната глава 11а ГПК, а ще се дублира и с бъдещата глава 22 от новия ЗСВ/-		
		10.3) Алинеи 3 и 4 да отпаднат, тъй като дублират с чл. 102з ГПК – и в настоящата и в бъдещата редакция по проекта за нов ЗСВ. Ако се запазят тези алинеи, то по отношение на ал. 4 изразявам резерви единствено към изискването в т. 1 електронното пълномощно да бъде подписано освен с КЕП, но и да е снабдено с електронен времеви печат. Такива резерви съм изразил и по проекта за нов ЗСВ в тази част. Да припомня, че както КЕП, така и електронният времеви печат са удостоверителни услуги, които не са безплатни за ползвателя. Въвеждането на изискването за двойно удостоверяване /с КЕП и е-печат/ означава значително увеличена финансова и адм. тежест за участниците по делата, което ще ги отблъсне от ползването на електронното упълномощаване, а това е в дисонанс с цялостната политика на държавата за насърчаване на е-управлението. Тя следва да стимулира електронните услуги, а не да ги прави все по-малко привлекателни за потребителите. Не виждам при тази редакция на т. 1 коя страна ще ползва този ред за упълномощаване. При това и в сегашните съдебни процеси никога съдът не е изисквал доказване на времето	Не се приема.	Проектът има за цел да отговори на ангажименти на РБ и да създаде по-изчерпателна уредба в рамките на административния процес. При подготовката на ЗИД не могат да бъдат съобразявани неприети нормативни актове. С оглед Решение № 13 от 26.07.2024 г. на КС по к. д. № 1/2024 г. към настоящия момент не се предвижда внасянето на

		на подписване на хартиеното пълномощно. Тъй като същото е частен документ без достоверна дата, то посочената в него дата е ирелевантна за съда – от значение е единствено датата на постъпване на пълномощното по делото, спрямо която се преценява дали дадено процесуално действие е извършено със или без представителна власт. След като спрямо хартиените пълномощни съдът не изисква доказване на датата на подписване, то защо е нужно това да се изисква при електронното пълномощно – няма логика. Горното е още по-учудващо в съпоставка с хипотезата на т. 2 на ал. 1, допускаща представяне на електронен образ от хартиено пълномощно, без никакви допълнителни изисквания – нито подписано с КЕП, нито с времеви е-печат. Ето защо в ал. 4, т. 1 следва да отпаднат думите „и с удостоверяване на времето на подписване с електронен времеви печат“.		проект за нов Закон за съдебната власт. За разлика от заверката, която се извършва при представянето пред съда и при която може да бъде изискан хартиеният носител на оригинала, чиято проверка не зависи от времето на съставянето му, то пълномощното в електронна форма може да е подписано в по-отдалечен момент, което налага по-сериозни мерки за гарантиране на автентичността му. Ако не желаят да заплащат услугата по поставяне на електронен времеви печат, гражданите могат да изберат възможностите по ал. 4, т. 1 и 3, както и, при технологична обезпеченост, съставяне на пълномощно в Единния портал за електронно правосъдие.
		10.4) Що се отнася до предложената ал. 5, то тя е голямо недоразумение. Тя предвижда: […] Не е ясно какъв „друг начин на уведомяване“ се има предвид, след като целият чл. 142б няма никакво отношение към „уведомяването“, т.е. връчването от съда към страната, на което е посветена друга разпоредба – чл. 137. Да се пригажда тя към е-подаването е ненужно, тъй като самото е-подаване не е задължително за страната – тя винаги може да подаде заявления и документи към съда по традиционния начин на хартиен носител, вкл. и по	Не се приема.	Разпоредбата цели обезпечаване на непрекъснатост на административния процес.

		пощата, ако не може електронно. Поради това подобна разпоредба не съществува в гражданския или наказателния процеси, тъй като е ненужна. Същевременно, съдът не може да сочи друг начин на е-подаване, тъй като начинът се определя от закона, който урежда допустимите инф. системи за това и съдът не може да сочи други инф. системи за ползване. Ето защо тази ал. 5 следва да отпадне.		
		11. По § 13 относно чл. 142г Разпоредбата е посветена на процесуалните действия на съда в е-форма, като редакцията й възпроизвежда буквално сегашния чл. 102а, ал. 1 ГПК. Не отчетено обаче, че в проекта за нов ЗСВ се предлага промяна на тази разпоредба от ГПК, което съответства и на предложеното за чл. 563 ЗСВ. Да се има предвид, че под „удостоверителни изявления“ на съда се имат предвид преди всичко съдебните протоколи, в които се удостоверят извършени устни процесуални действия на съда и участниците. Ето защо по-удачната редакция е следната: Процесуални действия на съда в електронна форма *Чл. 142г. (1) Съдът издава актове и удостоверителни изявления в електронна форма при условията на Закона за съдебната власт.* *(2) Съдът може да извършва всички други предвидени в закона процесуални действия с помощта на електронни средства при условията на Закона за съдебната власт, освен ако според този кодекс те трябва да се извършат устно или в присъствието на определени лица и за тях не са приложими правилата за видеоконференция.*	Не се приема.	Проектът има за цел да отговори на ангажименти на РБ и да създаде по-изчерпателна уредба в рамките на административния процес. При подготовката на ЗИД не могат да бъдат съобразявани неприети нормативни актове. С оглед Решение № 13 от 26.07.2024 г. на КС по к. д. № 1/2024 г. към настоящия момент не се предвижда внасянето на проект за нов Закон за съдебната власт.
		12. По § 31 Разпоредбата предвижда, че административните органи следва да се регистрират в ЕПЕП до 30.09.2025 г. Мястото на тази разпоредба не е тук, а е в ЗСВ при уредбата на ЕПЕП – чл. 360в от ЗСВ – 2007 г., респ. чл. 565 от проекта за нов ЗСВ. В тази насока в процедурата по чл. 26 ЗНА съм предложил да бъде допълнен чл. 565 с нова ал. 6 и тя има по-широк обхват – отнася се и за много други субекти. По-удачно е уредбата да е в ЗСВ, тъй като така може да се скрепи и с административно наказание при неизпълнение. По-съществото обаче е друго. Обхватът на разпоредбата на § 31 е прекалено тесен. Тя трябва да обхване не само регистрацията в ЕПЕП, но и регистрацията в ССЕВ по чл. 26, ал. 2 ЗЕУ. От друга страна, не е ясно защо се отнася само да адм. органи, след като в чл. 18а, ал. 5 предвижда задължително	Не се приема.	Въвеждане на отлагателен срок за регистриране в ЕПЕП на всички лица по чл. 18а, ал. 5 АПК не е необходимо. Отчасти такива задължения са въведени по-рано – чл. 50а ЗАдв. За регистрацията в ССЕВ вече е предвиден срок в § 151 и 152 от ПЗР на ЗИД-АПК (обн., ДВ, бр.

		е-връчване за широк кръг субекти – за всички тях следва да има подобно задължения за регистрация. Впрочем, за част от тях, то вече съществува от 2 години – напр. за адвокатите по силата на чл. 50а от Закона за адвокатурата. От друга страна, не е ясно защо следва да се поставя такъв огромен срок за изпълнение на това задължение /до 30.09.2025 г./. Нито самата регистрация като техническо действие е толкоз сложна, нито е необходимо да се изчаква нещо технически да се изгради, тъй като ЕПЕП вече е изграден и предлага от повече от 1 година подобна възможност за регистрация, т.е. всички технически условия за подобна регистрация отдавна са налице. Същото важи и за ССЕВ, която съществува от над 6 години. Срокът следва да е до 1 месец след влизане в сила на този § 31, за който правилно е предвидено, че влиза в сила от деня на обнародване в ДВ – § 32, т. 2. Отделно от това – не е удачно да се изисква регистрация на всеки адм. орган. Както е известно такъв орган представлява едно или няколко физически лица, на които са възложени властнически правомощия. По тази причина орган е министърът или кмета, а не министерството или общината. Към едно учреждение обаче може да има безброй много адм. органи – напр. всеки пътен полицай е орган на МВР, а не само министъра. Отделно органът може и да се замества от друго длъжностно лице в определени случаи – напр. зам. министъра да издава актове вместо министъра при заместване или зам. кмет при заместване на кмет. Ето защо е добре да се установи задължение за регистрация на учреждението /юридическото лице/, в структурата на което е органа, а не за самия орган. Чрез профила на учреждението следва да се връчва електронно на всички органи от неговата структура. В противен случай, трябва да се създават отделни профили за кметове, зам. кметове, главни архитекти на общини, комисии към общини, общински съвети, всички полицаи и какво ли не. Така никога няма да е ясно на кой точно профил измежду безброй многото профили следва да се изпрати съобщението. Редно е нещата да се опростят. Впрочем, когато се възлагат съдебните разноски на адм. орган, те се поемат не от органа, а от юридическото лице, в чиято структура е органът – така изрично § 1, т. 6 от ДР на АПК. Този модел следва да се прилага и при задължението за регистрация в ЕПЕП и ССЕВ. Ето защо предлагам следната редакция за § 31: § 31. Лицата по чл. 18а, ал. 5 трябва да се регистрират в единния портал за електронно правосъдие и в системата за сигурно електронно връчване по чл. 26, ал. 2 от Закона за електронното управление в срок до един месец от влизане в сила на този закон. Регистрацията на профил на юридическото лице, в структурата на което е съответният орган, се счита за регистрация на		77 от 2018 г.). Не е необходимо предложеното изключение за юридически лица, тъй като това следва от разумното тълкуване на текста, доколкото призоваването поначало се извършва чрез лица от администрацията им.

		органа. В заключение, считам, че възприемането на горните предложения ще подобри проекта, за което се надявам да съм бил полезен.		
3.	**Министерство на електронното управление** (чл. 7з ЗЕУ)	**По § 5:** 1. В **чл. 29а**, ал. 2 да се добави последно изречение: „Всяка обработка на данни в преписката в информационната система на административния орган се придружава от автоматичен запис за лицето, което е извършило обработката, времето на извършването ѝ във формат дата, час, минута и секунда и вида на обработката.“	Не се приема.	Изискването не урежда процесуални права или задължения и би могло да бъде уредено в подзаконовата уредба по ЗЕУ.
		2. Чл. 29а, ал. 3, т. 1 - текстът е твърде общ и не дава ясна представа кои точно изисквания на Регламент (ЕС) № 910/2014 и на посочените закони трябва да бъдат спазени, за да се приемат направените в електронна форма изявления. Предлагаме да се замени с „лицето се е идентифицирало със средство за идентификация с ниво на осигуреност „високо“ или изявлението е подписано с квалифициран електронен подпис;“	Не се приема.	Аналогичната разпоредба на чл. 102б, ал. 1, т. 1 ГПК се прилага и към момента, без да създава затруднения в практиката. По-общата формулировка на ал. 3, т. 1 в проектозакона е по-удачна с оглед избягването на бъдещи противоречия с подлежащата на изменение действаща нормативна база.
		3. Чл. 29а, ал. 4 – от предвидената редакция не може да се прецени колко и кои производства остават „хартиени“	Не се приема.	Не е отправено конкретно предложение за законова уредба. Не е възможно изчерпателното изреждане в АПК на видовете и броя на упоменатите производства, тъй като същите са уредени в голям брой специални закони.

		4. Чл. 29а, ал. 7 - предлагаме следната редакция на изречение първо с оглед пълно съответствие с изискванията на чл. 34, ал. 2 от Закона за електронното управление: „При направено искане по електронен път, административният орган изпраща официално потвърждение за получаването на искането под формата на електронен документ, което включва информацията по чл. 34, ал. 2 от Закона за електронното управление, както и указание, че съобщенията в производството ще бъдат връчвани чрез електронни средства за комуникация.“	Приема се.	
		5. Чл. 29а, ал. 8 – необходимо е да се въведе задължение за хронологичния ред и да се добави изричен текст, който забранява антидатиране, запазване на номера и други „административни възможности“. В тази връзка предлагаме следната редакция на чл. 29а, ал. 8: „Административният орган създава електронна преписка при всяко искане за издаване на индивидуален административен акт. Електронните документи и/или електронните образи от документи, съдържащи се в електронната преписка, следва да се завеждат хронологично по реда на постъпването им, както и да съдържат кратки наименования относно съдържанието им. Не се допуска възможност за заличаване, промяна, предварително запазване на регистрационен номер на документ и антидатиране. Информационните системи на административните органи следва да осигурят воденето и съхранението на електронните документи в преписката по начин, осигуряващ защита от модификация на съдържанието и хронологията на постъпването им при спазване на изискванията за информационна сигурност.“	Не се приема.	Чл. 29а, ал. 8 ще се урежда систематично като чл. 29б, ал. 1 и 2, по повод на които са посочени съображенията за неприемането.
		6. Чл. 29а, ал. 9 – предлагаме вместо да се описва снемането на образ – да се препрати към разпоредбата на Закона за електронното управление (ЗЕУ) – чл. 30, ал. 1.	Не се приема.	Чл. 29а, ал. 9 се урежда систематично като чл. 29б, ал. 3, по повод на която са изложени съображенията за неприемането.
		По § 6: 1. За чл. 29б, ал. 2, изр. второ важи предложението, направено в т. 5 по §5 горе.	Не се приема.	Изискването не урежда процесуални права или задължения и би могло да бъде уредено в ЗЕУ и подзаконовата уредба по него.

		2. В чл. 29б, ал. 3: В изречение 2-ро да се уточни видът на електронния подпис - квалифициран или усъвършенстван, както и относно удостоверяването на снетия електронен образ със снемания документ предлагаме да се реферира направо към чл. 30, ал. 1 от ЗЕУ.	Не се приема.	Уредбата има място в АПК, тъй като касае процесуални действия. В чл. 30 ЗЕУ не е уточнен видът на подписа.
		3. Предлагаме в ал. 4 на чл. 29б да се добави текст относно задължение за генериране на уникален идентификатор за всеки запис в информационната система, както и да се предвиди, че записите не подлежат на изтриване (относимите разпоредби на Наредбата за общите изисквания към информационните системи и електронните административни услуги (НОИИСЕАУ) за изтриването могат да бъдат закрепени законово в АПК).	Не се приема.	НОИИСРЕАУ се издава въз основа на законова делегация в ЗЕУ и съдържа задължителни правила за поведение, които не е необходимо да се дублират и в процесуалния закон.
		По § 7: 1. В чл. 29в, ал. 1, предлагаме следната редакция: „(1) Връчването на електронните изявления от административния орган се извършва чрез изпращане на съобщение в регистрирания профил в Системата за сигурно електронно връчване, поддържана от Министерството на електронното управление, съдържащо информация за изтегляне на съставения документ от системата или от квалифицирана услуга за електронна препоръчана поща, предоставяна от квалифициран доставчик на удостоверителни услуги. Документите се смятат за връчени с изтеглянето им.“ Предложението се обуславя от това, че съобщение за изтегляне на документ от ССЕВ не се изпраща на електронния адрес, а в регистрирания профил на лицето в ССЕВ, като думите „от портала на електронното управление“ следва да отпаднат, защото съобщението се изпраща в профила в ССЕВ, не на портала.	Не се приема.	Според предложената редакция при връчване чрез КЕПП отново се изисква изпращане в ССЕВ, което е неудачно. Терминът „електронен адрес“ е утвърден, вкл. в АПК, и включва и профила в ССЕВ.
		2. Предлагаме навсякъде, където е предвидено (чл. 29в, чл. 142б, чл. 150., ал. 1) уведомяване на електронен адрес, да се предвиди недискриминационно възможност това да става чрез ССЕВ или квалифицирана услуга за електронна препоръчана поща на квалифициран доставчик на удостоверителни услуги, както това е уредено в §1, т. 2 от Допълнителната разпоредба на Гражданскопроцесуалния кодекс.	Приема се по принцип.	Възможните електронни адреси са уредени в чл. 18а, ал. 4 АПК и включват ССЕВ, КЕПП и др. Следва да се има предвид, че чл. 38, ал. 7 ГПК забранява връчване от съд на административен орган посредством ССЕВ.

				По отношение на съдебната фаза с чл. 360в от Закона за съдебната власт е предвидена по-широка възможност и използването на Единния портал за електронно правосъдие (ЕПЕП).
		3. В чл. 29в, ал. 2 – предлагаме следната редакция, в съответствие с чл. 26, ал. 3 от ЗЕУ: „Когато получателят не е изтеглил документа в 7-дневен срок от изпращане на съобщението, документът се връчва по реда на чл. 18а.“ Предложената със ЗИД на АПК редакция на чл. 29в, ал. 2 относно връчването на документи чрез Системата за сигурно връчване противоречи на правилото на чл. 26, ал. 3 от ЗЕУ, към който препраща чл. 18а от АПК. Чл. 18а от АПК предвижда изпращане на съобщения до електронния адрес, посочен от получателя. „Електронен адрес за връчване“ по смисъла на чл. 22 от Наредбата за общите изисквания към информационните системи, регистрите и електронните административни услуги (НОИИСРЕАУ) може да е адрес на електронна поща, адрес в рамките на система за сигурно електронно връчване/система за електронна препоръчана поща и др. Като се има предвид, че гражданите са най-широката група податели на искания, съответно жалби в административното производство, последицата, предвидена в чл. 29в, ал. 2 – когато получателят не е изтеглил документа в 7-дневен срок, той да се смята за връчен на първия ден след това е твърде тежка и не отчита обстоятелството, че създаването на профил в система за сигурно електронно връчване/електронна препоръчана поща е доброволно и гражданите ще предпочетат да не създават такъв профил или да не го съобщават в административните производства, тоест вместо да насърчи използването на препоръчана електронна поща за съобщения, разпоредбата ще доведе до обратния резултат.	Не се приема.	С възприемането на предложението ще се подмени изцяло концепцията за електронно правосъдие, заложена в основата на законопроекта. Предвидената законова фикция е ключов момент за осигуряването на процесуална дисциплина на участниците в производството, както и ритмичност в процесуалните действия с оглед принципа на процесуална икономия в съдебното производство. С приемането на текста, както е предложен със законопроекта, се осигурява преодоляването на съществуващи усложнения в процеса на връчване на съобщенията и необоснованото му

				забавяне, които са от съществено значение за ефективността на административния процес.
		По § 8 - форматът на документите се установява не със Закона за електронното управление, а с Наредбата за общите изисквания за информационните системи, регистрите и електронните административни услуги (съгласно чл. 21 от ЗЕУ), поради което следва да се коригира предложената нова ал. 4 на чл. 30 в този смисъл.	Не се приема.	НОИИСРЕАУ е приета за приложение на ЗЕУ, следователно изискуемия по нея формат се включва в „установения в ЗЕУ“.
		По § 11 относно чл. 142б, ал. 2 - предлагаме изречение 2-ро да се редактира по следния начин: „Идентификацията на лицата, подаващи електронни изявления, се извършва със средствата за електронна идентификация, посочени в чл. 5, ал. 2 от Закона за електронното управление“. Цитираната разпоредба от ЗЕУ урежда всички възможни средства за електронна идентификация, които са приложими при заявяване на електронни административни услуги и няма пречка чрез тях да се идентифицират и лицата, които подават електронни изявления в рамките на административни производства. В кръга на средствата, посочени в чл. 5, ал. 2, попадат и тези, разписани в чл. 142б, ал. 2.	Приема се по принцип.	Действително чл. 5, ал. 2 ЗЕУ урежда средствата за идентификация по ЗЕИ, по Регламент 910/2014, както и такива в подзаконовата уредба по ЗЕУ. Доколкото обаче чл. 142б АПК урежда производството пред съдилищата, за които подзаконовата уредба по ЗЕУ не е директно обвързваща, предложението се приема след редакция.
		По § 12 – предлагаме да се разпишат текстове как ще се идентифицира лицето при извършването на процесуални действия чрез видеоконференция.	Не се приема.	Разписването на допълнителни процесуални правила е излишно, тъй като в действащия чл. 144 АПК е уредено субсидиарното приложение на нормите на ГПК. От появата в правния мир на АПК в

				съдебната практика по административни дела се прилагат не малък брой процесуални норми по действащия ГПК, което не създава затруднения.
		По § 18 – следва да се изясни в коя информационна система на съда се регистрира решението – дали в Единната информационна система на съдилищата или друга.	Не се приема.	Това е системата, която е одобрена за ползване в съответния съд с решение на СК на ВСС съгласно чл. 360б ЗСВ.
		По §29: „В §1 от Допълнителните разпоредби се създава т. 12“, предлагаме следната редакция: 12. „Квалифицирана услуга за електронна препоръчана поща“ представлява услуга съгласно чл. 3, параграф 37 от Регламент (ЕС) № 910/2014.“ Следва да се има предвид, че системата за сигурно електронно връчване (ССЕВ), предвидена в ЗЕУ, поддържана от МЕУ предоставя услуга за електронна препоръчана поща по смисъла на чл. 3, т. 36 от Регламент № (ЕС) 910/2014, съгласно чл. 27, ал. 3 от НОИИСРЕАУ. Следователно ССЕВ предоставя неквалифицирана услуга за електронна препоръчана поща, за разлика от квалифицираната услуга за електронна препоръчана поща, предлагана от някои доставчици на българския пазар по см. на чл. 3, т. 37 от Регламент № (ЕС) 910/2014. „(информационна) Система за сигурно електронно връчване“ е наименование на система за електронна препоръчана поща, създадена и поддържана от МЕУ по чл. 26, ал. 2 от ЗЕУ и не е синоним на електронна препоръчана поща въобще, а конкретна система, предлагаща такава услуга.	Приема се след редакция.	Възприема се следният текст на § 1, т. 12 ПЗР: „12. Квалифицирана електронна препоръчана поща“ е услуга съгласно член 3, точка 37 от Регламент (ЕС) № 910/2014 .“ Изменят се и съответните разпоредби в основния текст на законопроекта.
		По § 31 Предлагаме административните органи да не се регистрират в Портала за електронно правосъдие, който е създаден да обслужва гражданите, а да изпращат съобщения до съда, както и съдът до тях, чрез Системата за електронен обмен на съобщения, поддържана от МЕУ.	Не се приема.	Съдилищата връчват автоматизирано чрез ЕПЕП, като страните в производствата (граждани и адмистративни органи) следва да са равнопоставени, вкл. по

				отношение на използваните системи. ЕПЕП предоставя възможност на администрациите и за дистанционен достъп за четене на делата, както и интеграция с информационните системи на съдилищата и възможност за различни видове справки. Възприет е цялостен подход, приложим и към останалите видове съдебни производства.
		Правят се предложения за премахване на изискването за полагане на печати в различни нормативни актове. Същевременно, съгласно становището на дирекция „Модернизация на администрацията” към Администрацията на Министерския съвет (изх. № 04.04-45/ 03.04.2024 г.) относно съгласуването на частичната предварителна оценка на въздействието на проекта на Закон за изменение и допълнение на Административнопроцесуалния кодекс (АПК), е отправена препоръка до Министерството на правосъдието, Министерството на здравеопазването и Министерството на електронното управление относно подготвяните изменения и допълнения на АПК. В отправената препоръка е посочено, че в законодателната програма на Министерския съвет за периода 1 януари - 31 юни 2024 г. Министерството на правосъдието е планирало промени в АПК със Закон за изменение и допълнение (ЗИД) на АПК, свързан със законовата рамка за е-правосъдие по административни дела (Q4/2024)“, реформа 1 „Достъпно, ефективно и предвидимо правосъдие“ в Националния план за възстановяване и устойчивост (т. 75 от програмата). Министерството на електронното управление в законодателната програма също е предложило ЗИД на АПК (т. 54 от програмата), а Министерството на здравеопазването е предложило ЗИД на Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите, който също включва промяна на АПК (т. 37 от програмата). По този начин в рамките на по-малко от 6 месеца се планира да бъдат предложени от Министерския съвет общо три промени в АПК (в два ЗИД-а на АПК и в ЗИД на ЗКНВП). Обърнато е внимание, че подобен подход не допринася за качеството и устойчивостта на приеманата уредба. Във връзка с това и в изпълнение на инициативата за систематизиране на усилията за подобряване на регулаторната политика на Република България и на подхода, възприет при изработването на законодателната програма на Министерския съвет, за реализиране на единни инициативи, е предложено да се положат усилия за обединяване на инициативите за промени в АПК по възможност в общ законопроект. Предвид изложеното, предлагаме към изготвения от Министерството на правосъдието ЗИД на АПК	Не се приема.	Предложенията попадат извън обхвата на законопроекта, който е в изпълнение на мярка „Влизане в сила на законодателни изменения в Административнопроцесуалния кодекс, регламентиращи законовата рамка за е-правосъдие по административни дела (Q4/2024)“, реформа 1 „Достъпно, ефективно и предвидимо правосъдие“ в Националния план за възстановяване и устойчивост.

да бъдат включени следните изменения и допълнения:
1. Създава се чл. 13б:
„чл. 13б. (1) Административните органи, лицата, осъществяващи публични функции, и организациите, предоставящи обществени услуги не полагат печат върху официален документ на хартиен носител.
(2) Във връзка с административното обслужване на гражданите и организациите/юридическите лица, административните органи, лицата, осъществяващи публични функции, и организациите, предоставящи обществени услуги не могат да изискват наличие на печат върху официален документ на хартиен носител за удостоверяване на авторството на подписалия, а при съмнение в авторството и/или съдържанието служебно проверяват документа при издателя му.
(3) Документите по ал. 1, издавани от административните органи, лицата, осъществяващи публични функции, и организациите, предоставящи обществени услуги съдържат идентификационен номер, визуализиран и като код за сканиране, информация за имената на лицето, което го е издало, качеството и длъжността, в които действа, както и основанието на неговата представителна власт.
(4) Административните органи, лицата, осъществяващи публични функции, и организациите, предоставящи обществени услуги осигуряват техническа възможност за проверка на документите по ал. 1, които съдържат идентификационен номер, вкл. визуализиран чрез код за сканиране, чрез техните автоматизирани информационни системи.
(5) Правилата за създаване и визуализиране на идентификационните номера на официалните документи по ал. 1 се определят с наредбата по чл. 42, ал. 1 от Закона за електронното управление.
(6) За неизпълнение на задълженията по ал. 1, 2, 3 и 4 на отговорните длъжностни лица се налага административно наказание по чл. 305 .“
2. В Преходни и заключителни разпоредби се правят следните допълнения:
§ 1. Министерският съвет и министрите привеждат приетите, съответно издадените от тях подзаконови нормативни актове в съответствие с този закон в срок 6 месеца от влизането му в сила.
§ 2. В чл. 243, ал. 1 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс се правят следните изменения:
1. В т. 8. Думите „ и печат “ се заличават.
2. Създава се т. 9 „идентификационен номер, визуализиран и като код за сканиране “
§ 3. В Закона за държавен вестник се правят следните изменения:
1. В чл. 10, ал. 1 думите „като върху него се полага и печатът на органа или организацията“ се заличават.
§ 4. В Закона за геодезията и картографията се правят следните изменения:
1. В чл. 25, ал. 2 думите „и подпечатва“ се заличават.
2. В чл. 25, ал. 3 думите „и подпечатани“ се заличават.
3. В чл. 34, ал. 5 думите „и подпечатва“ се заличават.
§ 5. В Закона за гражданската регистрация се правят следните изменения:
1. В чл. 75, ал. 1 думите „ и се полагат подпис и печат на общината или кметството“ се заменят с „и неговия подпис“.
2. В чл. 85 думите „и печат“ се заличават.
3. В чл. 88, ал. 3 думите „и печат на общината“ се заличават.
§ 6. В Закона за експортния контрол на продукти, свързани с отбраната, и на изделия и технологии с двойна употреба се отменя § 5., ал. 2 от Допълнителните разпоредби.
§7. В Закона за забрана на химическото оръжие и за контрол на токсичните химически вещества и техните прекурсори се отменя § 1а., ал. 2 от Допълнителните разпоредби.
§ 8. В Закона за защита на класифицираната информация се правят следните изменения
1. В чл. 58, т. 10 и чл. 104, ал. 1, т. 7 думите „и печат“ се заличават.
§ 9. В Закона за Комисията за финансов надзор се правят следните изменения:
1. В чл. 19, ал. 5, т. 5 думите „и печат“ се заличават.

§ 10. В Закона за мерките срещу изпирането на пари се правят следните изменения:
1. В чл. 110, ал. 1, т. 6 думите „както и печат на лицето по чл. 4“ се заличават.
§ 11. В Закона за счетоводството се правят следните изменения:
1. В чл. 25, ал. 3 изречение второ се заличава.
2. В чл. 25, ал. 4 думите “и печатите ” се заличават
§ 12. В Закона за трансплантацията на органи, тъкани и клетки се правят следните изменения:
1. В чл. 38, ал. 1, т. 11 думата „печат” се заличава.
§ 13. В Закона за туризма се правят следните изменения:
1. В чл. 29, ал. 2, т. 3 думите „и образец от печата на организацията” се заличават.
2. В чл. 52, ал. 3, т. 1 думите „и печат на сдружението” се заличават.
§ 14. В Закона за тютюна, тютюневите и свързаните с тях изделия се правят следните изменения:
1. В чл. 41, ал. 2 думите „подписва и подпечатва“ се заменят с „подписва“;
2. В Приложения № 2 и № 3 думите „ и печат“ се заличават.
§ 15. В Приложение № 1 и Приложение № 2 към Закона за насърчаване на заетостта, думата „печат“ се заличава.
§ 16. В Закона за железопътния транспорт се правят следните изменения :
1. В чл. 60, ал. 2, т. 6 думите „и печата“ се заличават.
2. В чл. 83, ал. 9 думата „печат“ се заличава.
§ 17. В чл. 26, ал. 5 от Закона за промишления дизайн, думите „и/или печатите“ се заличават.
§ 18. В Приложения № 1,2,3,4 към Закона за митниците думите „ печат и“ и „ печат“ се заличават .
§ 19. В чл. 9, ал 3, т. 3 от Закона за народните читалища, думите „ и валидният печат на читалището“ се заличават.
§ 20. В Закона за устройство на територията се правят следните изменения:
1. В чл. 139 се създава нова ал. 4:
„(4) Документите по ал. 3 могат да бъдат подписани с електронен подпис от съответните лица, без поставяне на печат, когато инвестиционният проект се изготвя и внася за одобрение само на електронен носител.”.
2. Чл. 145, ал. 3 се изменя така:
„(3) Всички части на одобрените инвестиционни проекти се подписват от упълномощено длъжностно лице в общинската администрация, областната администрация или на Министерството на регионалното развитие и благоустройството, а за специалните обекти, свързани с отбраната и сигурността на страната - от упълномощено длъжностно лице в Министерството на отбраната, съответно на Министерството на вътрешните работи, на Държавна агенция „Национална сигурност“, на Държавна агенция „Разузнаване“ или на Държавна агенция „Технически операции“. В случай, че инвестиционният проект е внесен за одобрение само на електронен носител, одобрението му от компетентния орган се удостоверява с полагане на електронен подпис или електронен печат.“
§ 21. В чл. 51, ал. 1 от Закона за автомобилните превози думите „ и подпечатани“ се заличават.
§ 22. В чл. 243, ал. 1, т. 8 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс, думите „ и печат“ се заменят с „ на оправомощен представител “
§ 23. Законът влиза в сила 3 месеца след обнародването му в „Държавен вестник “.
§ 24. В Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност се правят следните изменения:
1. В чл.10 се създава ал.4 и 5:
„(4) Лицензът съдържа:
1. Наименование на органа, който го издава;
2. Идентификационни данни за търговската регистрация на лицето: ЕИК, БУЛСТАТ или, ако не е налице регистрация в България - друг аналогичен номер;
3. Срок на действие;

4. Вид на дейност, която ще се извършва;
5. Дата на издаване.“
(5) Законът, който урежда лицензионен режим може да поставя изискване за посочване на друг вид обстоятелства в обхвата на съдържанието на лиценза.“
2. В чл.15 се създава ал.7:
„ (7) При издаване на удостоверение за вписването се прилагат съответно чл. 10, ал. 4 и ал. 5. “
„ 3. В чл.24 се създава ал.3:
(3) При издаването на разрешение за отделна сделка или действие се прилагат съответно чл. 10, ал. 2, ал. 4 и ал. 5, чл. 11, чл. 12, 13, 19, 20, 21 и 22.“
4. В чл.25 се създава ал.3:
„(3) При издаването на удостоверение за извършване на отделна сделка или действие се прилагат съответно разпоредбите на чл. 14, чл. 15, ал. 7, чл. 16, ал. 1, т. 4 и чл. 16, ал. 2 и чл. 17.“
Мотиви за предложените промени:
В практиката се е наложило правилото държавните органи и институции, които правят властнически волеизявления, издават административни актове и извършват административни услуги да имат свой печат, като гаранция за сигурност, автентичност, авторство и форма на официалност на издаваните документи. Следва да се има предвид, че практика за поставяне на мокър печат касае издаваните на хартиен носител документи.
Действащият Указ 612 от 26.08.1965 г. за печатите (обн., ДВ, бр. 69 от 31.08.1965 г.) в чл. 7 регламентира, че „Право на обикновени печати и щемпели имат всички учреждения, предприятия и организации, представляващи юридическа личност, и техните поделения, което удостоверяват висшестоящите им ведомства и организации или съответния районен съд. Физическите лица имат право да ползват само щемпели.” и чл. 10, който гласи, че „Печатите се полагат върху оригинала на издаваните документи и писма само след подпис на съответните длъжностни лица.” В цитирания указ не се уточнява каква е правната сила на присъствието или отсъствието на печата и в какви случаи е задължително неговото ползване. Разписано е право, но не и задължение, както и е разписана поредност на извършване на действия, а именно печат да се поставя след подписа.
Прегледът на нормативната уредба показва, че в специалните нормативни актове на ниво закон от секторното законодателство преимуществено липсва изрично изискване за поставяне на мокър печат на документите, издавани в резултат на административните процедури и услуги. Като изключение от това правило могат да бъдат считани Закона за геодезията и картографията, Закона за тютюна, тютюневите и свързаните с тях изделия, Закона за държавен вестник, Закона за Комисията за финансов надзор и приблизително още двадесет нормативни акта.
В подзаконовата нормативна уредба много по-често се срещат такива изисквания, както в самия текст на актовете, така и като реквизит в образците на издаваните документи - например Наредба за условията и реда за провеждане на граничен здравен контрол на Република България (обн., ДВ, бр. 85 от 20.10.2006 г.), Наредба № 4 от 16.05.2018 г. за условията и реда за унищожаването на лекарствените продукти (обн., ДВ, бр. 43 от 25.05.2018 г.), Наредба №15 от 27 юни 2006г. за здравните изисквания към лицата, работещи в детските заведения, специализираните институции за деца и възрастни, водоснабдителните обекти, предприятията, които произвеждат или търгуват с храни, бръснарските, фризьорските и козметичните салони (обн. ДВ, бр. 57 от 2006 г.) и др.
В условията на развиващо се електронно управление, технологични иновации и различните форми на електронна идентификация, изискването да се удостоверява авторството на издаден документ с полагане на мокър печат създава пречки пред документооборота. Създаването на печат, съответно на копие на съществуващ печат, е технологично лесен и евтин процес, поради което тяхното използване не само не повишава сигурността на документния оборот, но създава предпоставки за злоупотреби и нарушаване на определени норми.
Премахването на изискването да се поставят печати върху документи на хартиен носител следва да облекчи оборота на документи в администрациите, без да накърни неговата сигурност. При

		наличие на по-сигурни средства за удостоверяване на авторството на документи (електронен подпис, електронен печат, собственоръчен подпис), полагането на печати се явява остаряла форма при съставянето и обмена на документи. Предвид изложеното са изготвени предложения за допълнения в Административнопроцесуалния кодекс, които следва да наложат промени в нормативната уредба, регламентираща изискване за наличие на мокър печат върху документи на хартиен носител, поставян в сферата на публичната дейност и услуги. С преходни и заключителни разпоредби на законопроекта се предвиждат промени в законите, в които изискването за мокър печат е счетено за неоправдано. Проектът предвижда достатъчно гаранции за документооборота като освен полагането на собственоръчен подпис, документите на хартиен носител ще съдържат идентификационен номер, визуализиран и като код за сканиране, информация за имената на лицето, което го е издало, качеството и длъжността, в които действа, както и основанието на неговата представителна власт. За да се осигури автентичността, уникалността и сигурността на документа е предвидено административните органи, лицата, осъществяващи публични функции, и организациите, предоставящи обществени услуги да осигуряват техническа възможност за проверка на документите, които съдържат идентификационен номер, вкл. визуализиран чрез код за сканиране, чрез собствените автоматизирани информационни системи. С приемането на предложените допълнения и изменения в нормативната уредба ще се оптимизират процесите на административното обслужване и ще се облекчат дейностите на различните търговски браншове, като се премахне една допълнителна административна пречка за тях. Ще се намали тежестта върху гражданите, тъй като няма да им бъде отказвано приемане на официалните документи, които представят, поради това, че липсва печат на документа, а проверката за автентичност на документа ще се извършва служебно. В допълнение, законопроектът ще модернизира администрацията и ще стимулира използването на електронни формати на документи, което би улеснило гражданите и бизнеса, а и самите административни органи, лицата, осъществяващи публични функции, и организациите, предоставящи обществени услуги.		
		3. Добавяне в „Допълнителните разпоредби“ на нов § 2: „§ 2. Административните органи изпращат окомплектованите преписки чрез системата, поддържана от Министерство на електронното управление, по технически протокол, утвърден от министъра на електронното управление. Мотиви: Лицата, които извършват проверка на електронен административен акт могат да извършват проверката и чрез инструмент за валидиране, поддържан от министъра на електронното управление. Инструментът поддържа ръчно и автоматично валидиране чрез програмен интерфейс.	Не се приема.	Обменът на преписките между административните органи би следвало да бъде уреден в ЗЕУ. Изпращането на преписките до съда следва да се извършва чрез възприетите от ЗСВ и АПК канали за сезирането му. Изложените мотиви не кореспондират с предложението.
4.	**Юлиан Любомиров Дацев, адвокат**	**I.** Относно изискването на чл. 50 УПЗНА Считам, че част от предложените изменения следва да бъдат прередактирани,	Не се приема.	Не се отправя конкретно предложение.

		за да се постигне съответствието им с чл. 50 УПЗНА, съгласно който: (1) Изменянето на член или на негови подразделения става с нова редакция на изменяния текст и се формулира в отделен параграф за всеки член. (2) Когато се заменя или заличава една и съща дума или израз в един или няколко члена, в отделен параграф се посочват новата или заличената дума или израз, както и членовете, в които те се заменят или заличават, ако това не се отнася за всички членове.		
		II. Относно някои разпоредби: § 8. В чл. 30 се създава ал. 4: „(4) Когато приложените към искането документи, изпратени по електронен път, са *във формат, различен от установения* в Закона за електронното управление, на подателя се изпраща съобщение, че получаването не се потвърждава и причините за това, както и за възможността *да ги представи отново*. Такова съобщение се изпраща и когато представените документи на хартиен или електронен носител са нечетими.“ Заглавието на разпоредбата на чл. 30 АПК е „**Отстраняване на недостатъци в искането**“. Това предполага, че органът е сезиран, но в инициращият или друг документ са налице пороци (недостатъци), които обуславят неговата **нередовност**. Съгласно чл. 30, ал. 1 и 2 АПК, когато писменото искане не е подписано и при съмнение дали то изхожда от посочения в него гражданин или организация, административният орган *изисква неговото потвърждение* със собственоръчен или електронен подпис в тридневен срок от съобщението за това. При непотвърждаване в срок *производството се прекратява.* Ако искането не удовлетворява останалите изисквания на закона, заявителят *се уведомява да отстрани недостатъците* в тридневен срок от съобщението за това с указание, че неотстраняването им ще предизвика *прекратяване на производството.* Предложената нова ал. 4 не предвижда възможност за потвърждение или за отстраняване на недостатъци. Предвидена е възможност подателят да може да представи отново съответните документи. Това той със сигурност може да стори и без изрична разпоредба в закона. Проблем обаче би възникнал, ако подаването на съответните документи е обвързано с преклузивен срок. Принцип в действащото законодателство, намерил проявление и в чл. 30, ал. 1-3 АПК, е на извършващия определено процесуално действие да се дава възможност да отстранява пороците в своето действие (напр. неподписаното заявление или жалба подлежат на подписване, а не на повторно подаване). В такъв случай се касае за отстраняване на нередовност (недостатък), като	Приема се по принцип.	Възприета е нова редакция на разпоредбата, при отчитане на разликата между нередовност на сезиращото искане и на доказателствено искане.

		традиционно в сила е фикцията, че поправеното действие се счита редовно от момента на неговото извършване. Предлаганата възможност подателят да може да подаде отново съответните документи е нещо различно. В този случай подадените отново документи на практика ще бъдат повторение на съответното действие, а не отстраняване недостатъци на вече извършеното. Това може да доведе до преклудиране на права поради техническа нередовност на извършеното действие. Аргументи по въпроса могат и следва да бъдат почерпени и от Решение № 1762/28.06.23 г. По адм. д. № 10809/22 г. на ВАС на РБ, VI отд.		
		§ 10. В чл. 141 думите „на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. относно електронната идентификация и удостоверителните услуги при електронни трансакции на вътрешния пазар и за отмяна на Директива 1999/93/ЕО (ОВ, L 257/73 от 28 август 2014 г.)“ се заличават. Считам, че следва да бъдат заличени думите „подписани с квалифициран електронен подпис, съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 910/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. относно електронната идентификация и удостоверителните услуги при електронни трансакции на вътрешния пазар и за отмяна на Директива 1999/93/ЕО (ОВ, L 257/73 от 28 август 2014 г.) и на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги, като в резултат разпоредбата придобие следното съдържание: Чл. 141. (Изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.07.2011 г., изм. - ДВ, бр. 85 от 2017 г.) Пред съда могат да бъдат представяни електронни документи. Дали е налице документ или не е въпрос, който е отделен от това дали документът е подписан, респ. с какъв подпис. Съгласно ЗЕДЕУУ, писмената форма се счита за спазена, ако е създаден е- документ. Квалифицираният е-подпис е най-тежката електронна форма. При традиционните документи неин аналог е нотариалната заверка. ЗЕДЕУУ допуска документите да са подписани с обикновен или усъвършенстван подпис. Няма никакво основание в такава ситуация подписаните по този начин документи да не са допустими в съдебните производства. Съгласно чл. 3, т. 35 от Регламент (ЕС) 910/2014 „електронен документ“ означава всяко съдържание, съхранявано в електронна форма, по-специално текстови или звуков, визуален или аудио-визуален запис. Документи по смисъла на регламента са уеб страниците, имейл съобщенията, аудиофайлове, видеофайлове, снимки и др. Не трябва да има пречка те също да бъдат представени в рамките на съдебно производство. Дали са подписани или не,	Не се приема.	Предложението попада извън обхвата на законопроекта.

		респ. Каква е тяхната доказателствена сила, е въпрос, който подлежи на преценка от съда.		
		III. Относно производството по оспорване на общи административни актове В мотивите към проекта е посочено, че във Върховния административен съд е обсъждано искане за започване на процедура по приемане на тълкувателно решение, на основание чл. 125 вр. чл. 124, ал. 1, т. 4 от Закона за съдебната власт, по тълкуването на разпоредбите на чл. 156 и чл. 159, т. 3 от Административно-процесуалния кодекс (АПК). В искането се твърди, че е налице противоречива практика на Върховния административен съд по тълкуването на разпоредбите и по специално по въпроса: *„Отмяната на административния акт от органа, който го е издал, в хода на съдебното му оспорване, съставлява ли оттегляне на акта по смисъла на чл.156 и чл.159, т.3 АПК и води ли до последваща недопустимост на оспорването?“.* Въпросът е напълно резонен, но решението му едва ли може да бъде в предложените разпоредби, които са следните: **§ 20. Създава се чл. 182б:** „Решение по делото Чл. 182б. (1) Съдът може да обяви нищожността на оспорения общ административен акт, да го отмени изцяло или отчасти, да го измени или да отхвърли оспорването. (2) При **отмяна на оспорения общ административен акт от издалия го орган** след подаване на жалбата, съдът се произнася по оспорването, когато прилагането на акта до неговата отмяна засяга субективни права, свободи или законни интереси на оспорващия. В този случай съдът може да обяви нищожността на оспорения акт, да установи изцяло или отчасти незаконосъобразността му или да отхвърли оспорването.“ **§ 25. В чл. 221 се правят следните изменения и допълнения:** 1. Създава се нова ал. 5: „(5) Когато административният орган отмени общия или подзаконовия административен акт, Върховният административен съд обезсилва постановеното по този акт съдебно решение като недопустимо и прекратява делото. Когато **прилагането на акта до неговата отмяна** засяга субективни права, свободи или законни интереси на някоя от страните, съдът постановява решение по съществото на касационното оспорване.“ 2. Досегашните ал. 5 и 6 става съответно ал. 6 и 7. В предложената ал. 5 „подзаконовият административен акт“ е удачно да се	Приема се частично.	В предложения с проекта чл. 221, ал. 5 административният орган се заменя с понятието за издател на акта. Не се приема замяната с „нормативен административен акт“. АПК борави и с двата термина, като целта на уредбата е да обхване и подзаконовите нормативни актове, които не са издадени от административни органи.

		замени с „**нормативния административен акт“,** тъй като именно с последното понятие борави АПК. Съгласно чл. 75, ал. 1 АПК, нормативните административни актове са подзаконови административни актове, които съдържат административноправни норми, отнасят се за неопределен и неограничен брой адресати и имат многократно правно действие. Заглавието на раздел III също е „Нормативни административни актове“. Въпросът, който следва да се постави, е подлежат ли изобщо на отмяна ОАА от органа, който ги е издал? Ако да – при какви предпоставки? След като един акт е оспорен пред съда, за органа възниква право на отзив. Ако не се възползва от това свое право и сам не отмени акта си, органът изпраща преписката на съда. От този момент насетне никой друг орган няма право да се произнася по спора (чл. 130, ал. 2 АПК). Органът може да оттегли акта си (чл. 156 АПК), но това е процесуално действие, извършвано пред съда, а не едностранно от органа. Възприетата от административните органи практика по **изменение, допълнение и отмяна** на общи административни актове (заповеди) е незаконосъобразна. По отношение на тях няма разпоредба, аналогична на чл. 79 АПК. Само при нормативните актове отмяната има различно значение и действие, тъй като само при тях може да бъде отменено действието на правилото за поведение за в бъдеще. Подробни съображения именно във връзка със заповедите на МЗ съм развил в приложен към настоящото становище сигнал от 17.10.2022 г. Моля, да ги съобразите, тъй като са изцяло приложими към предложените изменения.		
		IV. Относно производството по оспорване на нормативни административни актове Според предложения § 22. В чл. 193 се правят следните изменения и допълнения: 1. Създава се нова ал. 2: „(2) При отмяна на оспорения подзаконов нормативен акт или на част от него след подаване на жалбата, съдът се произнася по оспорването, когато прилагането на акта до неговата отмяна засяга субективни права, свободи или законни интереси на някоя от страните. В този случай съдът може да обяви нищожността на оспорения подзаконов нормативен акт или на част от него, да установи изцяло или отчасти незаконосъобразността му или да отхвърли оспорването.“ Предложената уредба касае само отмяната на акта. Това предполага, че с последващ НАА единствено се отменя предходния. Тази хипотеза е доста рядко срещана. Обичайната практика е действащият акт да бъде	Не се приема.	Изменението и допълнението на нормативен акт са само правни техники за неговата промяна. С изменение или допълнение по същество могат да бъдат отменени действащи правила за поведение, поради което е използвано общото понятие „отмяна“, което представлява отмяна по същество.

		изменен/допълнен или да бъде заменен с нов. Тези хипотези на се уредени с проекта, а именно те преобладават в практиката. Освен това, важно е да се съобрази какво е действието на отмяната на незаконосъобразен нормативен акт. Съдебната практика, вкл. задължителната такава на ВКС и ВАС, приема, че отмяната има действие занапред. Логиката на СЕС в мотивите по дело C-289/21 е друга. Както се посочва в т. 42 от решението, докато отмяната на такава разпоредба с последваща норма поражда действие само за в бъдеще (ex nunc), поради което тя не поставя под въпрос настъпването на правните последици на отменената по този начин разпоредба за съществуващите положения, отмяната на национална разпоредба по съдебен ред има обратно действие (ex tunc) — по принцип от датата на нейното приемане – така че породените от нея последици за съществуващи положения отпадат, считано от същата дата. Отделно от това, правният интерес на жалбоподателя може да е породен не само от действието на акта в периода преди отмяната му. Такъв интерес Съдът на ЕС признава и в случаите, когато жалбоподателят цели да избегне повторение на идентични незаконни актове. Казаното поставя въпросът за действието на съдебното решение за отмяна. Този въпрос подробно съм анализирал в молба до ВАС на РБ, която прилагам. Моля, да съобразите изложените в нея аргументи. Прилагам също и становище на Пленума на ВАС, както и отговори по ЗДОИ от различни административни органи.		